

Krkonošská sezona

Zajímavosti
a užitečné rady
pro návštěvníky Krkonoš

Dětské radovánky na sněhu spojené s výukou jízdy umožní a zpříjemní lyžařská hřiště.

➤ **Folklórní soubor
Špindleráček má tradici**

➤ **Marie Kubátová**
první dáma krkonošských
„poudaček“

➤ **Do hor bez lyží**

➤ **Toulky po hřebenových
boudách**

➤ **Sběratelská vášeň**

➤ **Vzpomínky
Františka Fary**

➤ **Krkonošské
sáňkování**

➤ **Traumatologické body**
v nouzi pomohou

➤ **Nabídka
pro děti s rodiči**

Fond cestovního ruchu Krkonoše byl založen sdružením Krkonoše - svazek měst a obcí s cílem propagovat krkonošský region, podporovat realizaci celokrkonoských projektů, které vedle účinné propagace mohou do Krkonoš přivést nové návštěvníky a budovat společnou, prestižní značku „Krkonoše“ v tuzemsku i v zahraničí. Dlouhodobým cílem Svazku i příspěvovatelů do Fondu cestovního ruchu Krkonoše je podpora široké nabídky služeb, kvalita a snaha o rovnoměrnější rozložení návštěvníků v průběhu celého roku na celém území turistického regionu Krkonoše, v jeho horské i podhorské části.

Proč vstoupit do Fondu cestovního ruchu Krkonoše? Co tím získáte?

Volné **využití jednotného grafického stylu Krkonoš. Mapové podklady** celého krkonošského regionu, jednotlivé výřezy v jakémkoliv měřítku, v rozsahu od 1:10 000 – 1:50 000 na propagační materiály, mapy či tabule v terénu, apod. nekomerčního charakteru. **Překlady vlastních textů** do angličtiny, němčiny a polštiny pro potřeby prezentace na webu www.krkonoše.eu, v rozsahu dle rozhodnutí redakce. Prezentaci Vámi pořádaných akcí zveřejníme **na internetových stránkách** www.krkonoše.eu a na **Facebooku** <http://www.facebook.com/Krkonoše.eu>. Máte možnost sebe prezentaci na marketingových setkáních infocenter v rámci Krkonoš a Podkrkonoší. Zapojení do projektu GEOPARK a tím zatraktivnění lokality svého působení. Účast a **možnost prezentace na Fórech cestovního ruchu Krkonoše**. Získávání informací a možnost zapojení se do **čerpání dotací a grantů. Přístup k datům** prováděných monitoringů na území Krkonoš. Přístup k **tydenním monitoringům informací**, zaměřených na mediální výstupy z českého tisku. Možnost umístit vlastní nabídku ubytování na webových stránkách - www.krkonoše.eu. Možnost vlastní prezentace při press tripech a fam tripech (pracovních cestách novinářů, touroperátorů, odborníků v cestovním ruchu, apod.) v regionu Krkonoš, které pořádá Svazek Krkonoše ve spolupráci se státní agenturou CzechTourism a dalšími organizacemi. Možnost využití Vašich ubytovacích a stravovacích zařízení prostřednictvím členství ve Fondu cestovního ruchu Krkonoše k pořádání různých druhů společenských setkání jak jsou Valné hromady, Fóra cestovního ruchu, konference, a pod. **Kontaktní osoba:** Josef Nosek, tel: 499 405 701 e-mail: nosekjosef@muvrchlabi.cz

Vaše finanční příspěvky do FCR budou využity i pro Vaši prezentaci na mnoha veletrzích, výstavách a prezentačních místech v tuzemsku i zahraničí, na kterých Vás zastoupíme a tím Vám především ušetříme náklady na Vaši propagaci. V roce 2012 byly tištěné propagační a reklamní materiály členů FCR prezentovány na výstavách a veletrzích CR. V roce 2013 předpokládáme účast v podobném složení: Leden: Německo - Chemnitz, ČR - Regiontour v Brně, ČR - TOURISM EXPO Olomouc, Německo - Dresdner Reisemarkt v Drážďanech. Únor: Polsko - MTT Wrocław, ČR - HolidayWorld v Praze, ČR - REGIONY ČR Lysá nad Labem, Německo - FREE München. Březen: ČR - DO-

VOLENÁ A REGION Ostrava, Německo - ITB Berlín, ČR - Infotour Hradec Králové, ČR - EUROREGIONTOUR Jablonec nad Nisou. Duben: ČR - For Bikes - veletrh cyklistiky v Praze. Květen: Polsko - Turistické trhy v Jelení Hoře, Německo - Konventa Löbau, Polsko - Krakow - Dni Wegrzyna. Září: ČR - Krajské dožínky Hradec Králové. Říjen: ČR - regionální veletrh ITEP Plzeň. Listopad: Polsko - OC Galeria Dominikanska Wrocław, Německo - TUC Lipsko.

Na regionálních a tuzemských veletrzích vystavují Krkonoše ve vlastní expozici, nebo společně s Královéhradeckým či Libereckým krajem. V zahraničí v expozici státní agentury CzechTourism. Expozice zajišťují členové pracovní skupiny pro společný marketing Krkonoš, z nichž většina jsou pracovníci turistických infocenter v Krkonoších. **Kontaktní osoba:** Miroslava Chaloupská e-mail: chaloupska@muvrchlabi.cz

Inzertní prezentace Vašich služeb a aktivit v letním nebo zimním vydání turistických novin Krkonošská sezona, dle stanoveného systému rozměrů či velikosti využití plochy, cenově **výhodnější**. Noviny jsou vydávány ve formátu A3, 24 barevných stran, ve 3 jazykových mutacích (čeština, němčina, polština) 2x ročně v 55 000 výtiscích. **Kontaktní osoba:** Dáša Palátková e-mail: [dasa-palatková@volny.cz](mailto:dasa-palatкова@volny.cz)

Krkonoše – svazek měst a obcí zajišťuje z FCR a v rámci grantových programů Královéhradeckého a Libereckého kraje, projektů podpořených Státním fondem životního prostředí, Nadací ČEZ a Strukturálními fondy EU spolufinancování celokrkonoských projektů cestovního ruchu. I Vaše finanční prostředky budou použity právě na jejich dofinancování.

Krkonošské cyklobusy

Celokrkonoský projekt rozšiřuje dopravní infrastrukturu Krkonoš pro turisty i trvale žijící obyvatele. V roce 2012 přepravily cyklobusy 30.985 cestujících a 3.825 jízdních kol. Do projektu jsou zapojeni tři dopravci. Autobusy za 84 jízdních dnů najely celkem 74 586 km, zastavovaly ve 41 obcích a na 138 autobusových zastávkách.

Kontaktní osoba: Miroslava Chaloupská e-mail: chaloupska@muvrchlabi.cz

Krkonoše lyžařský běžecký ráj

Od roku 2000 podpora běžecké turistiky. Je postavena na spolupráci skiareálů, podnikatelů, měst a obcí, Správy KR-NAP, Horské služby Krkonoše a dalších. V zimní sezoně 2011/2012 bylo v krkonošském regionu upraveno celkem 19 872 km lyžařských tratí a stroji při úpravě najeto 2 998 motohodin. Na realizaci projektu Krkonoše – lyžařský běžecký ráj se v této zimní sezoně podílelo 22 skiareálů, měst, obcí a dalších subjektů. **Kontaktní osoba:** Radek Vích e-mail: vichradek@muvrchlabi.cz

Krkonoše ze sedla kola

Během uplynulých tří let byly podstatným způsobem zlepšeny v horských, ale zvláště v podhorských oblastech Krkonoš podmínky pro cykloturistiku. V tomto období se podařilo především v podhorské části Krkonoš v Královéhradeckém i Libereckém kraji vyznačit a cyklistickým orientačním mobiliárem vybavit přes 200 km nových cyklotras s jejich napojením na cyklotrasy v Knap a na druhou stranu do širšího podhůří jak směrem k Českému ráji, tak i k Podzvičinsku. Současně byla zajištěna i provázanost cyklotras na lanové dráhy s letním provozem a cyklobusy, včetně financování a propagace těchto činností.

Kontaktní osoba: Radek Vích e-mail: vichradek@muvrchlabi.cz

Spolupráce a koordinace turistických informačních center

Regionální turistické informační centrum Krkonoše je organizátorem pravidelných měsíčních koordinačních po-

rad, jichž se účastní zástupci cca 20 infocenter z Krkonoš, certifikovaných státní agenturou CzechTourism. Projednávány jsou aktuální záměry a konkrétní potřeby podpory cestovního ruchu v jednotlivých lokalitách, které infocentra reprezentují. Koordinována je účast na veletrzích a dalších akcích cestovního ruchu doma i v zahraničí. Probíhá výměna informací. **Kontaktní osoba:** Miroslava Chaloupská e-mail: chaloupska@muvrchlabi.cz

V průběhu roku 2012–2013 v rámci projektu „Krkonoše - nová šance pro cestovní ruch“ byly a budou vydány propagační materiály prezentující možnost různorodých aktivit na území Krkonoš.

Brožura Dlouhé sjezdy

představuje popis trasy a detailní mapku se zakresleným popisem. Je určena cykloturistům, svátečním cyklistům i rodinám s dětmi. Mapuje možnosti snazší cykloturistiky směrem z krkonošských hřebenů do podhůří, se zapojením cyklobusů a lanovek s letním provozem. Vyšla ve čtyřech jazykových mutacích čj, pl, nj a aj.

Skládačka Krkonoše ze sedla kola

jako tištěná prezentace projektu Krkonoše ze sedla kola seznamuje návštěvníky a zájemce o cykloturistiku s možnostmi v Krkonoších a Podkrkonoší formou velkoplošné mapy se zakreslenými trasami, ukazuje různé druhy značení cyklistických tras v území, představuje desatero bezpečné a k přírodě ohleduplné cykloturistiky na území KR-NAP, apod. Vyjde ve čtyřech jazykových mutacích čj, pl, nj a aj.

Skládačka Krkonoše lyžařský ráj

prezentuje projekt Krkonoše – lyžařský

běžecký ráj. Milovníkům běžeckého sportu předkládá velkoplošnou mapu se zakreslenými lyžařskými turistickými běžeckými tratěmi, představuje možnosti sjezdového lyžování a snowboardingu v Krkonoších. Vyjde ve čtyřech jazykových mutacích čj, pl, nj a aj.

Skládačka Krkonoše po celý rok

s velkoplošnou mapou charakterizuje volnočasové turistické, sportovní, kulturně společenské aktivity v Krkonoších během celého roku. Vyšla v češtině, němčině, polštině, angličtině a ruštině.

Brožura Tipy na výlety, cyklovýlety

zpracované tipy na výlety v okolí každé členské obce nebo města Svazku Krkonoše. Jsou doplněny fotografiemi. Brožura, s rozšířenou zadní částí titulní strany, obsahuje mapku regionu, v ní jsou cíle výletu zaznamenány číslem. Vyšla ve čtyřech jazykových mutacích čj, pl, nj a aj.

Vytvořeny byly roll upy a panely, jako základní materiál pro zajištění prezentace na regionálních i zahraničních veletrzích. Samostojné konstrukce s pogumovaným potištěným bannerem, včetně přenosného pouzdra, jsou šikovnou pomůckou při prezentačních akcích. V rádiu Impuls byly a budou vysílány **rozhlasové spoty. Zajištěna je inzerce ve vybraných tištěných médiích. Probíhají Fóra cestovního ruchu**, tzn. různá setkání partnerů, konzultantů, veřejnosti apod. na různých úrovních se zajímavými diskusními tématy. Patří sem i práce na **modernizaci a aktualizaci regionální webové prezentace, vč. redakčního systému, anebo Kalendář očekávaných událostí.** Vyrobeny byly **propagační předměty, a stolní kalendář** obsahující tipy na zajímavé sportovní a společenské akce regionu.

Používejte společný grafický manuál zejména logo Krkonoš

Krkonošské sáňkování „včera a dnes“

Představujeme vám širokou škálu běžných saní a sáněk vyjma těch, které byly určeny k záprahu hospodářských zvířat.

Své nezastupitelné místo tu mají saně ke svážení dřeva a sena, tedy krkonošská specialita – rohačky. Ty ovšem na sklonku 19. století podnikaví horalé využili k vození zážitkůchtivých turistů. Proto na nich nechybí přídatná korba se sedadly, která se na rohačky montovala.

Rohačky – saně všestranného využití

Saně rohačky patří ke krkonošským specifickým. Jejich původ je v Alpách, odkud je k nám přivezli v 15. století pozvaní dřevaři a horníci odborníci. Rohačky jsou především hospodářské saně, určené zejména ke svážení dřeva. Na rozdíl od ostatních odpradávná běžných hospodářských saní nebyly určeny pro záprah tažných zvířat, ale ovládal je především člověk sám. Náklad se na nich vozil totiž zpravidla jen jednosměrně, tedy z kopce dolů. V létě vytěžené a do „kuželů“ srovnané metrové dřevo a také klády se v zimě svážely po předem připravených a pečlivě udržovaných drahách s ideálním sklonem 12–25 %. Rohačky řídil jeden muž tak, že stál v mírném záklonu mezi protaženými špicemi sanic, za které se držel. Směr určoval brzděním podrážkami a náklonem rohů. K brzdění kromě pat sloužily ještě řetízky navlečené na rozích a přidržované rukou. V případě potřeby je sánkař jen pustil a ony sjely pod sanice, kde brzdily. Rychlost sjezdu také zmírňoval a zároveň urovnával dráhu svazek polenového dřeva, vlečený za saněmi. Další často sváženou surovinou bylo seno. To se však na rohačkách sváželo po prudkém kopci i v létě. Dalším „zbožím“ byli rekreatanti.

Omladina používala rohačky ke kratochvilím. Skutečný počátek užití rohaček ke sportovním a rekreačním účelům spadá do samotného úsvitu krkonošské turistiky na prahu 19. století. První jízdu tohoto druhu měl uspořádat boudař Hubner z Pomeznic Bud do dnešních Kowar. Vození movitějších návštěvníků hor se stalo vítaným zdrojem přívydku místních. Koňské potahy vytáhly rohačky i s pa-u některé z hřebenových bud a sánkař vycvičený svážením dřeva hravě svezl pasažéra k některému z hostinců v údolí. Kolem roku 1900 bylo v takovémto provozu kolem 6 000 kusů rohaček v Krkonoších. Obliba tohoto druhu zábavy klesala úměrně s rostoucí odvahou a kondicí návštěvníků hor, kteří přecházeli k saním sportovním a zejména k lyžování. Rohačky pak opět sloužily především k dopravě dřeva.

Kvalitní sánky musel umět vyrobit každý kolář. A chtěl-li je dobře prodat, musel se potýkat s početnou konkuncí. Na počátku 20. století někteří výrobci, například jilemnický Mečíř, nabízeli širokou škálu různých typů a tvarů sáněk. Ve městech se zase v zimě zaplnily ulice a promenády zmenšeninami kočárových saní, na nichž paní tlačily své ratolesti a páni zase dámy svého srdce. I tento typ saní, včetně sportovnější varianty – vlčků, je předmětem stručné exkurze.

Obliba sáňkování vedla ke vzniku sánkařského sportu. Ten reprezentují různé typy říditelných saní a bobů z 1. pol. 20. stol., mezi nimiž kralovaly oblíbené „rejdy“. Jízdy na nich při slavných Ponikelských rejdovačkách, anebo závody v jízdě na rohačkách do polských Kowar, by neměly být zapomenuty.

Podklady a artefakty jsou vyfotografovány v expozici, kterou připravil kolektiv pracovníků Krkonošského muzea Vrchlabí ve spolupráci se sběratelem a znalcem krkonošských zimních sportů Alešem Sukem. Ten připomněl: „Historie sáňkování je stará více než 5 000 let. Saně, které si nyní prohlédnete, jsou nostalgickou vzpomínkou na dobu dávno minulou, která se v Krkonoších kdysi odehrávala.“

Dvě cesty na Malé Úpě

V Malé Úpě vedou dvě sánkařské dráhy. První trasa vede od chaty Jelenka po žluté turistické cestě. Je to zásobovací cesta a je upravována rolbou nebo skútreem, za kterým je taženo zařízení pro úpravu cesty. Nutno dojet k chatě Jelenka nebo stačí třeba jen do poloviny. Celá cesta je dlouhá 4 km a jmenuje se Žlutá cesta. Končí u hlavní silnice na Pomezni Boudy blízko bývalého vleku Hybnerka. Celkově není prudká, jen s několika málo prudšími krátkými úseky. Je vhodná pro rodiče s dětmi, starší děti mohou jezdit sami. Vzhledem k tomu, že je to místo odlehlejší, asi budou rodiče vždy poblíže.

Druhá vede od kostela sv. Petra a Pavla v Dolní Malé Úpě a jedná se o modrou turistickou trasu, která končí u Spáleného Mlýna. Je to lyžařská cesta a je využívána sánkaři, běžkaři i pěšími turisty. Je projížďena místními rolbou nebo skútreem a měří 2 km. Musíte se k ní dostat buď pěšky od Spáleného Mlýna nebo skibusem k chatě Moravanka, odtud kousek pěšky ke kostelu a pak už na saních dolů. Cesta je mírnější, děti mohou jezdit sami. Je zde větší provoz, protože vede k přilehlým chalupám a penzionům.

V Krkonoších se sáňkuje spontánně, tzv. nadivoko. Sánkaři vyjdou na kopce a spouští se dolů. Proto je možné provozovat tento sport na každém kopci a sjíždět z různých straní. Když je hodně sněhu, tak nikdo svahy neupravuje. Není zajištěna bezpečnost. Děti je nutné dozorovat a při sjíždění je zachytit.

Doporučujeme trasy pro sjezdy

Černohorská cesta v Janských Lázních

Od horní stanice kabinkové lanovky kopíruje sánkařská cesta zpočátku trasu silnice, která vede na Černou horu z Janských Lázní. Po krátkém rovném úseku začne trasa uhybat vlevo pod lanovku, traverzem přejedete černou sjezdovku, pokračujete pásem lesa a pod vlekem se dostanete na první červenou sjezdovku. Tu opět překonáte traverzem, následuje lesní úsek, druhá červená sjezdovka, a když se cesta začne otáčet vpravo, jste již na úbočí Klausova údolí. V závěru více než 3 km sjezdu znovu podjedete vlek a na společném dojezdu od sjezdovek se vrátíte k dolní stanici lanovky. Cestě, kterou jste absolvovali, říkájí místní Zvonková. Stejnou cestou před stoletím jezdili horalé na rohačkách. Zvuk zvonečků varoval, že se blíží velké sáně.

Sánkařská dráha měří 3,5 km, během kterých sjedete z vrcholu Černé hory o více než 500 výškových metrů dolů.

O primát nejdelší české sjezdovky se přetahuje Rokytnice nad Jizerou s Janskými Lázněmi, tamní sánkařská cesta do Janských Lázní po Zvonkové dlouhá 3,5 km a s převýšením 560 m vede místy, kudy se jezdilo na rohačkách již před 100 lety. Saně si lze vypůjčit na místě a užít si dříve tak populární jízdu na sněhu.

Ze Špindlerovky

O několik set metrů delší svezení si vychutnáte ve Špindlerově Mlýně. Ať na placené sánkařské dráze vedoucí od Erlebachovy boudy na Dívčí lávce (z centra vás autobus vyveze k Erlebachově boudě do výšky 1208 m n. m.). Sjezd dolů vede převážně lesní cestou, kterou denně upravuje rolba.

Dráha měří necelé 4 km. Dojezd je v údolí Bílého Labe u Dívčích lávek. Zpátky do centra se musíte vrátit pěšky. Sjezd si můžete vychutnat i večer (dráha je osvětlená). Anebo se můžete svést po cestě vedoucí od Petrovy boudy, přes někdejší Davidovku (autobusem na Špindlerovu boudu), či po horské silnici, po které se v zimě lyžuje, vedoucí z Medvědína (lanovkou nahoru) směrem na Horní Mísečky a odtud „Vodovodní“ sjezdovou tratí zpět do Špindlerova Mlýna.

TIP

Saně rohačky – Studenec, 1. polovina 20. století

Poměrně robustní hospodářské saně rohačky zesílené nepřilíhly obvyklým množstvím kovových výztuh a táhel, což umožňovalo tahání těžkého nákladu po rovině za rohy bez velkého rizika jejich poškození. V menších hospodářstvích i v podhůří suplovaly těžké hospodářské saně určené pro zápřah.

Malé rohačky – 1. třetina 20. století

Menší verzi známých rohaček užívali především obyvatelé obtížně přístupných horských oblastí. Tyto saně sloužily k přepravě méně objemného nákladu. Na podobných dodával dvakrát denně konev čerstvého mléka J. Adolf z Modrého dolu na Luční boudu. Konev sice mohl nést v krosně, ale tím by se připravil o možnost rychlého a pohodlného návratu domů.

Vlčky, též opěrky – Krkonoše, počátek 20. století

Lehoučké a přitom odolné saně byly vyráběné obvykle z horského jasanu, kolem roku 1900 se na nich závodilo. Rovinky se jezdily jako na koloběžce, z kopce se brzdilo vestoje mechanickými brzdami, užívaly se též k vození nákupů, dětí, eventuálně na sváteční promenády, kdy páni na nich vezli dámy.

Norvážské sánky – Lahrový boudy r. 1935

Jednosedadlovou verzi jedněch z nelehčích sáněk (necelé 2 kg) používal horal J. Adolf z Lahrových bud k vození nákupu z Hamerského mlýna ve Strážném. Dolů sjížděl, nahoru nesl část nákupu v batohu a část táhl na sánkách. Podobné užití zdánlivě pouze sportovního náčiní k praktickým účelům zůstávalo běžné až do masového rozšíření automobilů a skútrů.

Skeleton

Sériová výroba probíhala ve Velké Británii nebo Švýcarsku. Představený exemplář je modifikovaným vzorem sloužícím spíše k rekreačnímu využití než k vrcholným sportovním výkonům. Na skeletonu se jezdilo vleže, hlavou napřed. Řídil se okovanými špičkami bot i říditky s natáčením sanic. V ledovém korytě bylo možné dosáhnout značné rychlosti až 135 km/h. V Krkonoších se příliš nerozšířily, neboť chyběla vhodná ledová dráha.

Kanadské saně – 40.–50. léta, 20. století

Importovaný vzor velmi stabilních saní s plochou sanicí, která umožňuje jízdu i v hlubokém sněhu. Saně na fotografii pochází od Horské služby ze Špindlerova Mlýna. Velmi dobře je ovládá nikoliv jejich posádka, ale před nimi jedoucí lyžař, který je řídí pomocí dvou ojí zaháknutých v postranicích a provlečených koženými poutky. Tento princip saní, v moderním designu a s drobnými úpravami, slouží záchranářům dodnes.

Krkonošské sáňkování „včera a dnes“

Jak správně zatočit

Na sáňkování se hodí vysoké boty anebo návleky přes kalhoty, včetně lyžařských anebo slunečních brýlí. Oceníte je zejména, když musíte nohama prudce zabrzdit a do nohavic a obličejů si naženete gejzír sněhu. Řízení saní se odvíjí od toho, jaké sánky máte. Paradoxně platí, že nové a pevné sáně se řídí obtížněji. Vlevo zatočíte tak, že si přibrzdíte levou nohou. Při větších rychlostech pozor na kolena a kotníky. Stačí zkusit prudce se zapřít do sněhu a jízda může skončit v nemocnici.

Rozhrkané sánky s ne příliš pevně uchycenými lyžinami se ovládají lépe. Když na nich chcete zatočit doprava, špičkou levé nohy silněji zatlačíte na čelní oblouk levé lyžiny. Zatáčíte-li vlevo, stejný manévř pravou nohou.

Rejdy – Dolní Branná, 30. léta, 20. století

Rejdovačky nalezené na půdě v Dolní Branné. V obci bývaly dvě oblíbené tratě. První vedla od kapličky přes železniční přejezd k mostku u Krakonošovy hospody. Druhá začínala na kopci Červeňáku a vedla k rybníku pod krávinem. Slávou a parametry (délkou) se ovšem tyto dvě tratě nemohly rovnat s nejslavnější ponikelskou.

Rohačky klasické – Vrchlabí, kolem roku 1920

Klasické rohačky, lehké, pružné a přitom pevné konstrukce. Nechyběly téměř v žádné chalupě, která měla alespoň nějaké hospodářství. Vozilo se na nich dřevo, seno, hnůj, prostě veškerý objemnější náklad, který bylo v zimě nutné přepravovat. Na prudkém svahu se na rohačkách sváželo seno i v létě po trávě.

Samotížky – Vrchlabsko r. 1910

Nejjednodušší sánky vesnických dětí. Vesměs šlo o samovýrobu ze zbytků prken, kování z obručové pásoviny, někdy i bez kování. Materiál – smrk, jedle, výjimečně jasan.

Saně s přídavnou dětskou ohrádkou – Horní Branná, 30.–40. léta, 20. století

Robustní šnekové sánky doplněné samostatným sedákem s ohrádkou a madlem. Takto dovybavené sánky, podobné jako vlčky, dobře sloužily k přepravě malých dětí. Přídavných dětských ohrádek s madlem i bez madla existovala celá řada typů a ve velmi malé míře se užívají dodnes.

Přídavné sanice ke kočárku – Vysoké nad Jizerou, 40. léta, 20. století

Odnímatelné sanice se jednoduše zespodu nasadily na kola dětského kočárku a k drátům zajistily závlačkami. Tyto vyrobil kolář A. Bartoň z Vysokého nad Jizerou, avšak obdobné byly poměrně široce rozšířené a vyráběné i jinými řemeslníky podomácku ještě v 2. pol. 20. století. Objevily se i podobně průmyslově vyráběné hliníkové sanice, ale ty se již tak oblíbenými nestaly.

Sedací nástavba do rohaček – kolem roku 1900

Přídavná sedačka byla montována na běžné hospodářské rohačky a umožňovala pohodlný posez pasažérů případně i kočího při sezonních jízdách s rekreanty. Vhodné byly též ke sportovním jízdám.

Sněžná koloběžka „SENSAT“ – Svoboda nad Úpou, 30. léta, 20. století

Tuto sáňkovou říditelnou lyži začala vyrábět firma ve Svobodě nad Úpou v sezóně 1930/31. Jejich celodřevěný vynález byl dokonce patentově chráněn.

Svážnice – „horský oř“ – Tyrol, poslední čtvrtina 19. století

Byla tradičním zimním dopravním prostředkem rakouských horníků pracujících ve štolách Alp. Svážnici snadno vynesli na batohu do hor a domů pak sjížděli vsedě s batohem mezi kolena. Továrník Karl Faitis odzkoušel z Alp přivezený exemplář v několika sjezdech ze Sněžky do Obřího dolu. Příliš se neošvědl, a proto skončil jako exponát muzea Krkonošského spolku.

Sáňkový kočárek – Krkonoše – 20. léta, 20. století

Kromě přídavných sanic, které se montovaly pod kola běžných dětských kočárků, si majetnější obyvatelé horských a podhorských center pořizovali i takováto vozítka pro svoje nejmenší potomky.

Řiditelné saně – 30. léta, 20. století

Poměrně robustní a těžké saně, řízené samostatnými „saněčkami“ vloženými vpředu mezi hlavní sanice a ovládanými volantem. Aby skutečně dokázaly změnit směr jízdy, byly přitlačovány ke sněhu kovovým třmenem ovládaným nohama. Jde o kompromis mezi běžnými sánkami a sportovním bobem, který reprezentuje řadu obdobných pokusů vylepšit jízdu na sánkách.

Městské saně s ruční brzdou – kovářský mistr Václav Žďárský, Turnov r. 1906

Tyto sánky pro čtyři osoby, robustní konstrukce, byly hojně užívané v dlouhém sjezdu z Hruštic přes náměstí a turnovskými ulicemi – 1,5 km dlouhý sjezd s téměř 100 metrovým převýšením.

Osmimístný bob – německé provenience – Rokytnicko, kolem roku 1930

Tento exemplář původem z Krkonoš sloužil posléze ke kratochvili mládeže, neboť neodpovídal závodním pravidlům. Posledních 50 let na něm za dobrých zim ve Sviňanech dováděla chasa od pivovaru přes zamrzlou Jizeru.

„Housličky“ – Dolní Branná, před 1. světovou válkou

Dětské sánky pevné konstrukce se sedací plochou umožňující úzký a přitom pevný posez i malým dětem, podle tvaru sedátka získaly svůj název.

Malé hospodářské saně – přelom 19. – 20. století

Pevné stabilní sánky se samostatnými sanicemi určené pro převoz těžkého nákladu. K jejich ovládání sloužila oj, jejíž zasazení do konstrukce je dobře patrné. Tento typ saní (i ve větší velikosti) byl zvláště ve vzdálenějším podhůří a mimo Krkonoše mnohem častější než rohačky. Podobné saně byly též užívány ke svázení dřeva a to i v západních Krkonoších.

Organizovaný sánkařský sport v Krkonoších (na rozdíl od lyžování) se téměř nerozvinul. Sice vzniklo několik spolků, např. 1908 byl založen sánkařský klub Vrchlabí, ale činnost nebyla nijak výrazná. Sánkařské tratě, které v Krkonoších vznikaly, sloužily spíše rekreantům než závodům. Známý jsou dva sánkařské elektrické vleky. První byl zprovozněn v zimě 1909–10 ve Špindlerově Mlýně, druhý roku 1913 v Janských Lázních. Z počátku 20. stol. se sportovní sánkování neobešlo bez vyložené závodních tratí, a takové naše strana hor postrádala. Kvalitní sánkové a bobové dráhy, na nichž bylo možno podávat skutečně vrcholové výkony, se nacházely jen na slezské straně hor.

To však neznamená, že se zde nekonaly žádné sánkařské závody. Většinou však měly lokální charakter. Zato bývaly spojeny s bohatým doprovodným kulturním programem včetně maškarních jízd. Už jen žloutnoucí snímky a vzpomínky pamětníků připomínají tuto zábavu. Pořádání závodů pro veřejnost vyšlo z módy a tak se sánkování stalo jen volnou zábavou víceméně těch nejmenších.

Z podkladů Krkonošského muzea

Sánky jsou opět v módě

Vzhledem k bohaté sněhové nadílce si však lze v Krkonoších jízdy na saních užít podle libosti. Jezdí se tu z pořádných kopců a udržované cesty jsou delší než ty největší sjezdovky. Navíc je sánkování vítanou kratochvílí. Děti se mohou vyřádit s dospělými. A tak se nebojte jim svěřit řízení. Cesty jsou vesměs bez záludností a extrémně prudkých míst.

Rejdy – Špindlerův Mlýn, hotel Slávia, rok 1925

Velmi dobře zachovalé vicemístné říditelné saně s jednoruční brzdou řidiče. Úzké kování sanic umožňovalo sportovní jízdu na kvalitním umrzlém povrchu. Oblíbený prostředek sportovní kratochvilě hostů ve Špindlerově Mlýně, Janských Lázních, Novém Světě, Peci pod Sněžkou. Byl to v Krkonoších nejrozšířenější model říditelných saní, kdy změny směru jízdy bylo dosaženo ohnutím úzkých jasanových sanic s tenkým kováním kruhového případně polokruhového průřezu. Tento typ se velmi osvědčil, a proto i ustálil u více výrobců německých i českých. Konec slávy rejdovaček zavinil zánik vhodného terénu k jízdě (pluhování však neposypných cest bez automobilového provozu).

Prosté venkovské sánky – Dolní Branná, počátek 19. století

Sánky poměrně hrubé konstrukce obdobného typu jako sánky hospodářské. Ke zhotovení sanic bylo užito přirozeně zahnutých kusů jasanového dřeva, nejsou tedy ohýbané. Rustikální vzhled dotváří ledabylá oprava.

Lyže, boby, saně... hurá na ně!

je název výstavy v Městském muzeu Žacléř, kterou můžete shlédnout od 14.12. 2012 do 3.3. 2013. Jak vyplývá z názvu, je věnována zimním sportům. Kromě dobových fotografií a poutavých textů jsou bezpochyby zajímavé trojrozměrné předměty ze sbírky žacléřského muzea. Expozice mapuje vývoj lyží od dřevěných, vyrobených místním řemeslníkem před 100 lety, až do dnešní moderní produkce sjezdových lyží žacléřské firmy Lusti.

Rohačky, měšťanské dětské saně, různé skiboby a domácí „udělátka“. Jezdilo se na nich od žacléřského zámku přes náměstí a dnešním Střízlivákem dolů k bývalé papírně.

Je s podivem, co generace dědů a babiček dokázala s obyčejným, často prapodivným, vybavením. A jakou z toho měli radost. Rozhodně si výstavu nenechte ujít.

Otevřeno je vždy od úterý do neděle od 9,00 do 16,00 hodin.

Daniel Mach

TIP

Za historií a tradicemi krkonošského regionu se můžete odebrat do muzeí a stálých expozic Správy Krkonošského národního parku se sídlem ve Vrchlabí. Počátky českého lyžování, historicko a etnografickou expozici si prohlédnete v rekonstruované budově někdejšího pivovaru v Jilemnici. Za návštěvu stojí Památník zapadlých vlastenců v Pasekách nad Jizerou, Muzeum historie lyžování v Harrachově, Muzeum krkonošských řemesel v Poniklé, a jsou i další místa, která vás zaujmou. Na Pomezních Boudách v Malé Úpě ve zdejším informačním centru je představena historie obce. Galerie antického umění v Hostinném vystavuje kolekce představující kompletní obraz vývoje antické plastiky. Starý Kravín ve Františkově u Rokytnice nad Jizerou je muzeální centrum historických artefaktů zdejšího regionu. V Městském muzeu v Žacléři jsou zpracovány dějiny do r. 1945. Vypovídají o soužití českého a německého obyvatelstva. V oddělení hornictví je např. model průřezu kamenouhelným dolem, v kapitole národopisné více než 250 exponátů připomínajících každodenní život minulých generací. Nově byl otevřen skanzen hornictví, umístěný v prostorách někdejšího pracovního zázemí a samotného dolu Jan Šverma v Žacléři. Jedinečnou možností nahlédnout do nepřístupných dolů, krkonošských jeskyní a způsobů jejich výzkumu alespoň formou fotografií, plánek a exponátů nabízí hornické muzeum městyse Černý Důl.

O dalších zajímavých místech se poradte v krkonošských informačních centrech.

Co bylo budaření?

Seznamte se s historií některých hřebenových krkonošských bud

Pakliže je historie Krkonoš něčím jedinečná, jsou to osamělé lidské příbytky ležící vysoko v horách – boudy zakládáné osamoceně či rozptýleně ve skupinách na lučních enklávách. Původní letní salaše, kam hospodáři z údolních vsí vyháněli dobytek na letní pastvu, se od poloviny 18. století stávaly celoročními sídly rodin budařů. Trvalý hlad po půdě, v Krkonoších ke všemu i po trávě, žene lidské příbytky stále výše do hor k hranici lesa a nad ní. Když začne do hor proudit za krásami krkonošské přírody stále sílící zástup turistů, stávají se boudy nejprve prostými hospodami a noclehárnami, kde se turisté občerstvují stravou budařů – chlebem, máslem, mlékem a tvarohem. A současně s tím začíná jejich velká proměna, boudy se přeměňují v zařízení turistického ruchu. Nejdříve se k původním stavením přistavují prosklené verandy, pak celé nové části s pohostinskými pokoji a restauracemi. Původní horalé chovají hovězí dobytek, nabízejí vlastní mléčné produkty, obhospodařují horské louky a pečují o krajinu jako o zahradu svého domova po způsobu svých předků.

*Text Miloslav Bartoš, výběr pohlednic Leoš Erben,
z Kalendáře „Krkonoše - horské boudy“, Vydavatelství Gentiana Jilemnice*

Vosecká bouda

Až na vzdálenou Hraniční a Navorskou louku vyháněli poddaní z Krausových bud se svolením jilemnické vrchnosti dobytek na letní pastvu. Roku 1765 zde stála první bouda zvaná Františkánská. Její podoba prošla mnoha proměnami. Berthold Lessenthin, autor knihy o Krkonoších v zimě, si roku 1901 pochvaluje, že skýtá „při všem komfortu pravou budní útulnost ve starém stylu ze dřeva zbudované hostinské místnosti“. Ta sice nemá elektrické osvětlení, ale petrolejová lampa nejnovější konstrukce osvětluje domácké prostředí nejlépe.

Dnes: Původní útulnost roubené chalupy najdeme ve Vosecké boudě dodnes.

Petrova bouda

Nejvýznamnější hřebenová bouda západních Krkonoš, prošla v letech 1925–1929 rozsáhlou přestavbou. Pohostinské interiéry boudy zařízené v tradičním „budním stylu“ doplňoval ucelený soubor uměleckých dřevorezeb. Hosty vítaly velké postavy sv. Petra, kuchaře a Krkonoše, restauraci a verandu zdobila stropní svítidla sestávající ze soustružených prvků, z postav hospodyně a hospodářů a z humorných zvířecích scén a dalších rezbářských prací. **Petrova bouda** byla po desetiletí velmi významným a častým cílem mnoha návštěvníků. Nedbale peč v létě roku 2011 bohužel zcela vyhořela.

Dnes: Torzo objektu Petrovy boudy bude zajištěné. Firma, vlastníci torzo, odstraní sutiny a vybuduje desku, která ochrání před deštěm a sněhem kamenné zbytky původní stavby.

Luční bouda

Ležící na prastaré zemské, tzv. slezské cestě přes hory uprostřed Bílé louky je nejstarší boudou v Krkonoších. Podle svědectví majitelů při jedné z přestaveb našli dělníci v základech kámen s letopočtem 1623. O jejím významu svědčí množství stavebních proměn, kterými se bouda přizpůsobovala stále stoupajícímu proudu turistů přicházejících do hor. Ve 2. třetině 19. století se zásluhou botaničky Josefíny Kablíkové stala základnou přírodovědného výzkumu všech oborů a do její pamětní knihy se zapsalo i mnoho literátů a malířů. Největšího rozvoje dosáhla roku 1886, kde se dostala do majetku rodiny Bonschů. Po rozšíření v r. 1914 měla 100 pokojů a byla největší v Krkonoších. Když v r. 1938 vyhořela, nová byla otevřena r. 1940. Nic neztratila ze své velikosti ani významu, který si udržela do roku 1989.

Dnes: Luční bouda je opět významným a vyhledávaným cílem jak turistů, tak hostů, kteří sem cestují za organizovanými kulturními a vzdělávacími pořady.

Mumlavská bouda

Nedaleko Mumlavského vodopádu, nejvodnatějšího v Krkonoších, spadajícího z výšky 8 metrů, zřídil hrabě J. Harrach, u příležitosti exkurse České lesnické jednoty v roce 1879, malou boudu, kde bylo účastníkům podáváno občerstvení. Spisovatel Jaroslav Durych o ní v r. 1899 píše, že „...si zde dává v parných dnech dostaveníčko pražská společnost v Harrachově a v Novém Světě porůznu roztroušená“. Bouda v roce 1909 vyhořela.

Dnes: Mumlavská bouda byla znovu obnovena a početným turistům, kteří se chtějí posílit při shlédnutí vodopádu slouží doposud.

Labská bouda

Atraktivnost záběru Labského dolu s vodopády Labe a Pančavy a s pohledy do nitra Krkonoš podnítila zde vznik jednoduchého přístřeší již před rokem 1840. Ve výstavnou turistickou boudu se však proměnila, až když ji získal hrabě J. Harrach, který v roce 1878 staré stavení zvýšil o patro s hostinskými pokoji a přistavěl k němu výčep a hostinskou místnost. O rok později 5. srpna dorazilo na Labskou boudu po nově vybudované cestě Labským dolem 650 účastníků exkurse České lesnické jednoty. Bouda byla dále rozšiřována s přestavbami v letech 1889 a 1900. Sloužila v nezměněné podobě až do požáru v listopadu r. 1965. O deset let později nad Labským dolem vyrostl betonový objekt dnešní boudy.

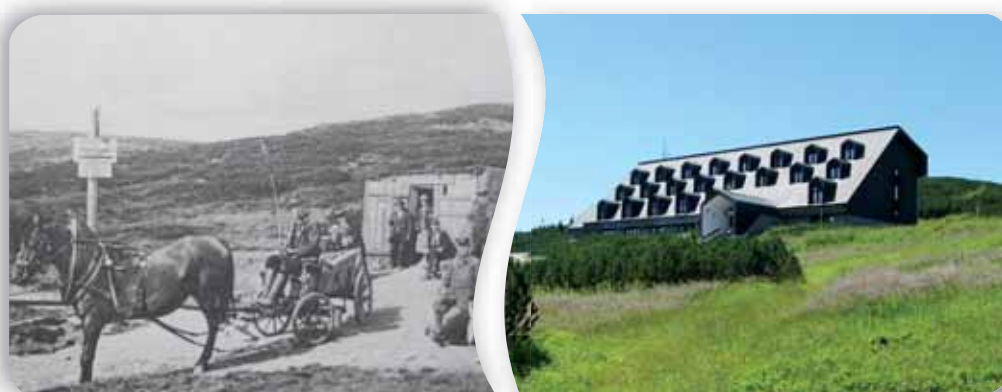
Dnes: Labská bouda zřejmě nabírá druhý dech. Horský hotel na unikátním místě bude znovu po celý rok sloužit turistům.

Erlebachova bouda

Stará Erlebachova bouda byla nejstarším stavením při staré obchodní cestě ze Špindlerova Mlýna do Slezska. Založil ji roku 1784 Ignác Hollmann a do vlastnictví rodiny Erlebachů přešla r. 1885. Od J. Hollmanna ji koupil Franz Erlebach, který proslul jako horský vůdce a výrobce sněžnic. Boudu proslavila jeho dcera Karolína, která po přestavbě zařídila starou část boudy jako národopisné muzeum. V tradici dobrého pohostinství pokračoval její adoptivní syn František Kukačka – Erlebach. Stal se posledním krkonošským hospodářem, který hospodařil po způsobu krkonošských horalů až do roku 1968.

Dnes: Nová Erlebachova bouda patří rodině Tomáškových.

Výrovka

Předchůdkyní budoucí Výrovky na křižovatce turistických cest v sedle mezi Luční horou a Zadní Planinou byla dřevěná bouda krytá šindelem nazvaná s ironickou pýchou, jak hlásala tabule nad vchodem, Hotel Geiergucke. Letní bouda stejného jména, v níž se mohli turisté ukrýt, stávala již roku 1803. Ještě před ní ale Tannenbaude (Jedlová bouda), v níž se prý ukrývali financí číhající na pašeráky. Protože v německém krkonošském nářečí znamená Geier – výr, dostal vojenský srub postavený zde v r. 1926 pro výcvik lyžařských vojenských oddílů název Výrovka. Ta byla spojena krytou chodbou s boudou pojmenovanou jménem generála československé armády Havlova. Krátce po válce srub i bouda vyhořely.

Dnes: Až do postavení dnešní moderní boudy v letech 1988–1990 zde stál pouze provizorní bufet s noclehárnou.

Krkonošské hřebenové boudy zaznamenaly v průběhu uplynulého času svoji velkou slávu, ale i částečný „pád“. Postupem doby zmizeli potulující se turisté, kteří brali zavděk domácím chlebem, mlékem a sýrem a skromným ubytováním. Ta tam je doba těch, kteří za každého počasí pěšky brázдили oblé kopečky nejvyšších českých hor, v kapse třímajíc pas, kdyby je náhodou na cestě česko-polského přátelství zastavil a legitimoval člen pohraniční stráže. Dnes je jiná doba. Kam nedojede automobil, tam to turisty už tolik netáhne. Těch, kteří milují tu pravou turistiku, vrací se rok co rok do stejných míst, usednou v chalupě nebo boudě (dnes hotelu) a s láskou a obdivem si připomínají někdejší architekturu a žádají občerstvení, je řekneme jako šafránu. Obdivují krkonošskou přírodu, kochají se jejími nádhernými zákoutími. Ale jsou mezi námi a jsou i mezi vámi. Občas, třeba při veletržních prezentacích, přijdou k výstavnímu stánku, poptávají se po současných možnostech ubytování a občerstvení na hřebenech. Jiní s nostalgií vzpomínají na doby minulé, na chalupy a boudy dnes už neexistující.

Naše ohlédnutí za některými významnými objekty není nostalgií. Je připomenutím někdejší doby minulé, ale i stručnou pozvánkou za současností, která jistě stojí za osobní poznání. Život na hřebenech pokračuje. A tak „Přidte pobejt!“ do hor.

Maxovka

Na nejvyšším vrcholu Rýchor na skalnatém výchozu dnes zvaném Kutná postavil r. 1892 Krkonošský spolek první objekt, který spolku daroval továrník ze Slaného Max Hirsch. Byl to výstavní pavilon o půdorysu 7,70 x 6 metrů, který sem byl přenesen z pražské jubilejní výstavy a po svém původním majiteli – dobrodinci nesl jméno Maxhutte. Až o rok později obdržel spolek koncesi k provozování hostince a pronajal stavbu Johannu Tippetovi. Pavilon se brzy rozrostl s dalšími přístavbami o boudu s kuchyňkou, třemi místnostmi a 20 postelemi. Maxovka sloužila do r. 1946, kdy vyhořela.

Dnes: Na jejím místě zřídila Správa Krkonošského národního parku vyhlídku na jedinečné panorama východních Krkonoš.

Bouda v Obřím dole

Je poslední boudou před pěším výstupem na Sněžku z Pece pod Sněžkou. Původní obydlí horníků dobývajících rudy v útrobách Sněžky se po skončení těžby změnilo v typickou krkonošskou usedlost obhospodařující louky na dně Obřího dolu. Když německý krkonošský spolek postavil v letech 1881–1883 v blízkosti stavení stezku na Obří boudu, začala jako jedna z prvních poskytovat občerstvení a noclehy turistům. Za hospodáře Vincence Dixe dostala podobu se střešním vikýřem a prosklenou verandou přistavěnou k průčelí. Další hospodář Ernest Fries ji r. 1934 vyzdobil zvoničkou po vzoru horských osad, kde vždy jedna z bud musela v případě požáru zvonit na poplach. Zvonička dodnes charakterizuje boudu, která po dalších přestavbách a úpravách slouží zájemcům o pobyt v krásné přírodě Obřího dolu.

Dnes: Bouda v Obřím dole nabízí ubytování se stravou a přátelské prostředí v krásné přírodní scenérii.

Hoffmanova bouda

Na vrcholu stoupání silnice z Černého Dolu do Janských Lázní mijíme Hoffmanovu boudu. V roce 1668 zde nalezla hraniční komise na luční enklávě obydlené stavení. Její jméno se v pramenech poprvé objevuje r. 1781. Avšak dnešní Hoffmanova bouda byla postavena po roce 1857 jako hostinec, který navštěvovali na svých vycházkách početní hosté Janských Lázní. Podle průvodce z r. 1889 otevřel v boudě před několika lety nový majitel restauraci. Ten patrně přistavěl k roubenému stavení v duchu dobové módy kolem r. 1890 prosklenou verandu.

Dnes: Po mnoha přestavbách bouda i dnes nabízí příjemný interiér zařízený v tzv. selském stylu s krásnými kachlovými kamny.

100. výročí

1913–2013 kulaté výročí od tragické události

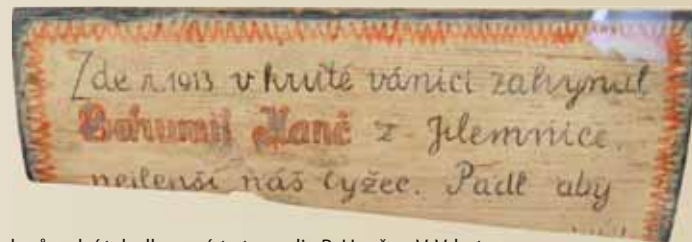

Václav Vrbata

Bohumil Hanč

Dne 24. března 1913, před 100 lety, byl v Krkonoších odstartován mezinárodní mistrovský závod v běhu na lyžích na 50 kilometrů. Nikdo netušil, že vejde do dějin jako tragický příběh přátelství a vůle, kterou zdolala smrt. Při rychlé změně počasí každý bojoval sám za sebe a závodník Bohumilu Hančovi docházely ve vánici poslední zbytky sil. Po náhlém zvratu počasí zůstal tehdy na trati sám. Jeho přítel Václav Vrbata ho vyhledal a dal mu svůj kabát, ačkoli věděl, že tím nasazuje vlastní život. Hančova vůle zůstávala, ale ani ta nemohla zachránit zimou promrzlé tělo. Oba kamarádi nakonec opravdu zahynuli. Pomník na Zlatém návrší a Den Horské služby 24. března je vzpomínkou na nejznámější krkonošskou tragédii jako vyvrcholení lyžařského závodu v roce 1913.

Zlomek původní tabulky z místa tragedie B. Hanče a V. Vrbaty.
Je vystavena v Krkonošském muzeu v Jilemnici.

Někdejší památník.

Hančův rodinný dům.

Závodník Bohumil Hanč.

K uctění památky obou kamarádů se tradičně 24. března v odpoledních hodinách u mohyly Hanče a Vrbaty na Zlatém návrší scházejí pracovníci a dobrovolníci Horské služby Krkonoše i Ski klubu Jilemnice. Vzdávají čest Václavu Vrbatovi, který položil život při záchraně kamaráda. Setkání je příležitostí k připomenutí historie obětavé práce horských záchranářů, těch, kteří zahynuli při záchraně lidských životů. Sami se pak praktickou činností snaží podobným případům předcházet.

Na motivy tragického příběhu byl v autentických podmínkách natočen český film s názvem „Synové hor“.

125. výročí

založení Klubu českých turistů

XIII. Český zimní sraz turistů v roce 2013

Svaz turistiky ČSTV pořádá české zimní srazy turistů od 60tých let minulého století. Z počátku se konaly nepravdělně. Od roku 1974 každé dva roky. Na několik let byla tradice přerušena. V roce 2004 ji KČT obnovil a uspořádal první novodobý zimní sraz turistů (dále jen ZST). Byl to již devátý zimní sraz turistů, počítáme-li je od roku 1974. Od té doby se uskutečnil desátý ZST v Králíkách, jedenáctý ZST ve Žďáru nad Sázavou a dvanáctý ZST ve Velkých Karlovicích. Dvanáct ZST se postupně uskutečnilo v Krušných horách, Jizerských horách, Orlických horách, Jeseníkách, Beskydech, na Českomoravské Vysočině a na Šumavě.

Nadešel ten pravý čas na setkání v Krkonoších

V Krkonoších se sraz uskutečnil naposledy na Luční boudě v roce 1960. Tehdy byl počtem účastníků malý. Značná část jich spala na sněhu ve stanech. Od té doby ale obliba srazů stoupala. Vezmeme-li v úvahu počty účastníků na všech dosavadních dvanácti srazech, pak se pohybují mezi 1300–300 osobami.

Rok 2013 je pro Klub českých turistů důležitý. Připomínáme si 125. výročí založení (byl založen roku 1888 v Praze). Jako nejvhodnější místo mimořádného srazu byly zvoleny Krkonoše a dějištěm zahájení oslav je vybrána Jilemnice.

Bližší informace:

Ing. Jana Čechová, místostarostka Jilemnice, cechova@mesto.jilemnice.cz, VI.Mejsnar, předseda odboru KČT Jilemnice, jilmej@seznam.cz

Kalendář očekávaných událostí v Krkonoších, Podkrkonoší a v polských Krkonoších je publikován a pravidelně aktualizován na www.krkonose.eu

Harrachov

26. ledna 2013

4. ročník závodů Dynastar Open Cup, seriál závodů pro veřejnost v obřím slalomu.

1. - 3. února 2013

SVĚTOVÝ POHÁR V LETECH NA LYŽÍCH HARRACHOV
Zve vás na jednu z nejvýznamnějších sportovních akcí lyžařské sezóny v roce 2013 – Světový pohár v letech na lyžích. Koná se v termínu: 1. - 3. února 2013. Představí se domácí i světová skokanská elita. Předpokládáný je přímý TV přenos do mnoha zemí po celém světě. Diváci se mohou těšit na neuvěřitelnou show plnou živé hudby, laserů a ohňů v komfortním prostředí a profesionálním zázemí Adidas Areny v Harrachově.

Více informací a předprodej vstupenek na: www.harrachov2014.cz

Špindlerův Mlýn – Svatý Petr

14. - 15. ledna 2013

FIS Mistrovství ČR v alpských disciplínách.

26. - 27. ledna 2013

Český pohár – 4x4 snowboard.

12. - 17. března 2013

„SnowJam“ – festival snowboardingu plný sportu, muziky a zábavy.

Jilemnice

7. - 10. února 2013

Český zimní sraz turistů.

Rokytnice nad Jizerou

16. února 2013

Přejezd Krkonoš – Memoriál Karla Šaldy.

Dolní Dvůr - Rudolfov (start a cíl)

20. - 24. února 2013

Ledová jízda – Memoriál Dr. Václava Vojtěcha, 23. ročník – etapový závod psích spřežení.

Další a podrobnější informace zjistíte v Kalendáři očekávaných událostí v Krkonoších, Podkrkonoší a v polských Krkonoších. Je publikován a pravidelně aktualizován na www.krkonose.eu

Do Krkonoš bez lyží

Byli jsme v Krkonoších. Přijeli jsme bez lyží. Zažili jsme zimní víceboj, v rukách jsme měli golfovou hůl a u nohou masérku z Filipín. Před sebou očekávání tropické sauny, krkonošského kysela a pečené kachničky.

Co se dá dělat v zimě na horách? Přeci lyžovat. Ale to už dávno není celá pravda. My jsme si užili na saních, v ledovém a nerezovém korytě i u talíře.

Horský víceboj začal na saních

Poprchávalo, byla mlha a obleva. Pro nás skvělé počasí, protože jsme do Krkonoš přijeli, abychom nelyžovali. Chtěli jsme si užít nejvyšší české hory bez lyží. A tak přišly na pořad dne první sáně. Sáňkování je zase v módě. Sjet si pořádný kopec na sáňkách nemusí být zábava jen pro děti. Právě naopak. Tak jsme vyjeli na hřeben a o pár minut později se řítili dolů. Před námi bílá propast a kilometry jízdy průsekem. Nohou škrtnu o sníh. Točím se nebezpečně doprava. Stromy se blíží. Srovnávám doleva. Prásk. Není to páteř, praskají sánky, jak nadskakují na hrbolech. Jsou to poctivé kilometry. Cítíme je trošku ještě druhý den. Nechtěli jsme je projet jako bačkory, pěkně jsme do saní zalehli, jako to dělají závodníci a tak jsme lehounce cítili stehna a třísla.

Lana s námi dělají divy

Pokračujeme na obří houpačce a v provazovém parku, pokud lana nejsou zmrzlá. Je jasné, že na houpačce cítíme žaludek i v místech, kde nás to ve škole neučili. A v lanovém parku dráždíme svalstvo, o kterém nemáme tušení, že v těle vůbec existuje.

Sejkory a kyselo

Jdeme na večeři. Obsluha nese předkrm k výběru sejkory anebo bramborovo-škvarkové placky a orestovaná kachní jatýrka. Pokračujeme krkonošským kyselem. Dále husím stehýnkem se zelím a knedlíkem. Kynutý koláč s krkonošskými borůvkami a šlehačkou je tím posledním, co se do nás ten den vejde.

Jak se zvedá adrenalin

Ten nás čeká u „koryta“ bobové dráhy. Není z ledu, ale nerez a jede se v něm snad čtyřicítkou. Jízda ve vozíku (bobu) na terénních zlomech je díky účinnému brzdnému systému možná i v zimním období a umožní každému zvolit optimální rychlost i styl. Celý kilometr tedy řežeme zatáčky, řítíme se, brzdíme, pouštíme to a zase brzdíme, krčíme se v tunelech, nakláníme se, vyrovnáváme, do toho se díváme, že jsme se nevykopili a namlouváme si, že svět kolem se tou rychlostí rozmazává. Rychlost si samozřejmě určujeme sami. Jak známo, v rychlosti je adrenalin.

Pokračujeme v ledovém korytě

Víceboj pokračuje na snowtubingu. Dali jsme se na jízdu v ledovém korytě ve speciálně upraveném gumovém „člunu“. Obsluha nás otočí zády ke korytu padajícímu dolů po svahu a trochu strčí. Řítíme se po zádech... nevíme kam. Kolem žaludku lehounce šimrá. Už první okamžiky připomínají horskou dráhu. Sněhovolevodové koryto s terénními nerovnostmi a zatáčkami síce v bezpečném ale prakticky v neřiditelném člunu zvedne adrenalin. Mírně to drncá, točíme se. Tratí doslova profíčíme do cíle, ke speciálnímu šlepru. Na jeho umělohmotný hák nastrčíme kroužek a vleč nás, stále sedící ve člunu, táhne. Jsme na kopci, kde se kroužek sám plynule z háku vysmekne a my můžeme pokračovat v další krasojízdě.

Analyn u nohou

Zkoušíme pár odpalů na golfovém trenažéru a pak hrajeme svoji první jamku v životě. Nebudeme troškařit, a tak si zvolíme golfové hřiště Mauna Kea na Havaji. Stojíme na útesu, vlny se rozbíjejí o skálu, palmy šeptají ve větru. Nějak se to podařilo. Tedy po čtvrtém odpalu se míček zastavil asi deset centimetrů od jamky. Máme na to svědky. Z té námahy se jdeme zotavit do sauny. V eukalyptové a bylinkové zni jemná indická hudba, v tropické slyšíme šumění džungle, zurčení potůčku a hlasy ptáků. Bezpečně poznáváme hrkálka amazonského a sovu rovníkovou. Ve finské sauně je hlavně vedro. Po ledovém bazénku, kraulu ve větším bazénu nás čeká Filipínka Analyn. Masíruje chodidla i další části znaveného těla. Když plácne, což znamená „hotovo“, jsme připraveni na další disciplínu dne.

Zimní víceboj končí na sněžnicích

Náš zimní víceboj končí kondiční chůzí. Tak se moc nezdržujeme. Musíme nasadit sněžnice, bez nich bychom se daleko nedostali. Nejrozšířenější jsou turistické modely do horských podmínek. Mohou být s duralovým rámem a výpletem nebo celé z odolného plastu. Vázání je řešeno od nejjednodušších v podobě přezek a řemíků až po vázání podobné snowboardovému. Sněžnice mají pod špičkou a patou boty ozubení, které se zakusuje do sněhu a zabráňuje uklouznutí. V pohorkách bychom v tomto terénu zapadli po pás. Chůze na nich není složitá, jen je třeba zvyknout si na širší a delší krok. Jsme na nich rychlejší než běžný chodec. Ale za celý den už nám pomalu dochází síly. Těšíme se na golf a pak masáž.

Aprés ski

Kdysi se horská střediska triumfovala kvalitou sjezdovek. Pak se začala předhánět v tom, jaká povyražení, sporty, zábavu, kulturu a jídlo nabídnou kromě lyžování. Začali s tím kdysi Francouzi v Alpách, a tak se tomu říká „après ski“, tedy co dělat „po lyžování“. Střediska nabízejí bazén nebo aquapark, různé programy relaxace a wellness od medových či jogurtových zábalů přes saunování až po kryoterapii, což je vystavení těla teplotě až minus 145 stupňů Celsia, nabídku dalších možných sálových i zimních sportů, včetně lezení po zamrzlém vodopádu, zimní vyhlídkové lety nad Krkonošemi anebo projíždky na koních či na saních za koňským spřežením do okolní přírody, bruslení na pravém horském ledu. Možné je i přemostění – což je zavěšení lidského těla do kladky na laně, a bezpečný volný pád s jízdou „v oblacích“ přes údolí. Objednat si můžete tandem paragliding – let na padákovém kluzáku se zkušeným instruktorem. Letět s ním můžete i v lyžařských botách. Skijöring – nic nového pod sluncem. Člověk jako tvor líný, neustále kroumající, si chce ulevit. Proto bylo otázkou času, kdy prvního lyžaře napadlo zapřáhnout koně a nechat se jím vláčet na lyžích. Levnější a rozšířenější variantou je skijöring se psy. Specialitou se stal motoskijöring, při němž je hybnou silou terénní motocykl. Zažít lze i mushing (mushering) jako drsný sport pro pejskaře a především oblíbená zábava pro veřejnost. Zatímco někteří chovatelé severských psích plemen utrácí polovinu výplaty za krmení pro psy, aby se mohli se svojí smečkou každoročně zúčastnit celé řady závodů, jiní vyražejí se svými miláčky na romantické projíždky do zasněžených krajiny. Bezesporu je návštěvníkům, kteří nelyžují, anebo chtějí vyměnit sjezdovku za jiné místo, fakt co nabídnout. Už se těšíme, až zase někdy pojedeme do Krkonoš nelyžovat.

DP a MV

TIP

Volný čas musí být plný zábavy a her Dovolená s dětmi na horách

Nepřeberné množství dětských lyžařských hřišť. Dítě tu může udělat první krůčky na lyžích pod dohledem proškolených instruktorů z lyžařských škol se zaměřením na výuku dětí. Každá kvalitní lyžařská škola má k dispozici místo určené speciálně pro děti s množstvím tematických pomůcek, zábavných programů, vlastním dětským vlekem či jezdícím kobercem a dětskou výukovou metodikou, která je odlišná od metodiky pro dospělé. Výuka probíhá hlavně formou her a soutěží. Děti jsou rozdělovány do skupin podle věku a lyžařských dovedností. Je o ně postaráno po celou dobu výuky. Ať zvolíte výuku skupinovou či privátní, děti jsou odměňovány diplomy, medailemi a drobnými dárky.

Lyžařská hřiště nebo parky, Aneb: kam s dětmi na lyže Vaši nejmilejší si zimní sport zamilují

Chystáte-li se na hory s dětmi, nebo jste už přijeli, je pravděpodobně vaším cílem najít takové lyžařské středisko, kde se dostane kvalitních služeb nejen vám, ale především vašim dětem. V dětských lyžařských školkách brzy zvládnou jízdu na provazovém vleků a mírném svahu s pohádkovými figurkami. Po vzoru alpských středisek i v Krkonoších přibývá areálů, kde je pozornost věnována malým lyžařům. Vznikají dětské parky vybavené moderními, barevnými, zábavnými a bezpečnými výukovými pomůckami. Jelikož je při metodické výuce těch nejmenších vhodné střídání lyžování s aktivitami bez lyží, bývá k dispozici dětský koutek, herna či odpočívárna.

Parky umožňují dětem výuku lyžování formou hry. Rodičům dávají možnost si zalyžovat a svěřit děti do rukou zkušených instruktorů.

SKiMU Park Ski Areál Malá Úpa

Dva dětské SKiMU Parky se nacházejí v blízkosti hlavních sjezdovek (Středisko Pomezky, Středisko U Kostela) a jsou vybaveny pohyblivým kobercem, dětským vlekem a množstvím nejrůznějších pomůcek pro zpestření dětského lyžování. Ve SKiMU Parcích působí zkušení instruktoři z lyžařské školy, kteří každý čtvrtek pořádají závody o ceny. Instruktoři se postarají o děti od 3 let, a to i v době oběda. Probíhá tu moderní výukový program pro nejmenší lyžaře. SKiMU Parky jsou otevřeny denně od 10 do 12 hod. a od 13 do 15 hod.

Více informací najdete na

www.skimu.cz

O2 Extra dětský park Skiareál Herlíkovice

Dětský park najdete cestou z parkoviště k hlavní pokladně po pravé straně před hotelem Eden. Park je otevřen denně od 9 do 16 hodin a na děti čeká 30 metrů dlouhý pohyblivý koberec, lyžařský kolotoč, 50 metrů dlouhý provazový vlek, pohádkové a zvířecí slalomové dráhy s podjezdy a tunely, dráha pro sjezd v nafukovacích duších a také dětský koutek s vyhřívanou hernou pro chvíle odpočinku. Výuku zajišťují zkušení instruktoři. Každou středu a neděli tu probíhají zábavná dětská odpoledne bez lyží.

Více informací na

www.snowhill.cz

SKI & FUN PARK Svatý Petr Skiareál Špindlerův Mlýn

Dětský snowpark je umístěn přímo u dolní stanice lanové dráhy Svatý Petr – Pláň. Park funguje ve dvou režimech – jako Dětská lyžařská školička a jako dětský Snow club. Školička je určena dětem od 4 do 12 let a probíhá zde výuka lyžování. Program Dětské lyžařské školičky zahrnuje kromě samotné výuky dětskou skimaskýadu, hon na vlka, medvěda či yetiho, závody o ceny i oddychové aktivity (snowtubing, koulování). O děti se starají zkušení instruktoři. Snow club zajišťuje hlídání a zábavu dětí od 3 let, zatímco jejich rodiče lyžují. Za příplatek je možné pro děti dokoupit oběd s hlídáním, což umožňuje nechat děti ve SKI & FUN parku celý den (od 10 do 16 hodin).

Více informací najdete na

www.skiareal.cz

FIS SnowKidz Park Skiareál Špindlerův Mlýn

Dětský park je umístěn v blízkosti dojezdu modré – vodovodní cesty na Medvědině vedle Club hotelu Harmony. SnowKidz Park dětem mimo jiné poskytuje 30 m dlouhý pojízdný koberec Sun Kid, oplocenou plochu určenou pro začínající malé lyžaře, snowtubingovou dráhu a nezbytné pomůcky vhodné pro začínající malé lyžaře. Na děti dohlíží učitelé z lyžařské školy. Za příplatek je možné pro děti dokoupit oběd s hlídáním, což umožňuje nechat děti ve SnowKidz Parku celý den (od 10 do 16 hodin).

Více informací najdete na

www.skiareal.cz

Dětský zimní park Sportovní a rekreační areál BRET, Žacléř

Dětský park se nachází u lanového vleků a je určen pro lyžaře – začátečníky. Je vybaven pohyblivým pásem a gumovými pomůckami s pohádkovými motivy pro nejmenší. Pravidelně se zde pořádají dětské dny plné her, soutěží a sladkých odměn.

Více informací na

www.bretcz.cz

KID park SkiResort ČERNÁ HORA, Černý Důl

Moderně vybavený KID park se nachází přímo u lanovky a je určen pro výuku lyžování. Najdete zde 30 metrů dlouhý pohyblivý koberec, dětský vlek a spoustu dalších prvků, díky kterým se výuka lyžování stává zábavou. V místě působící instruktoři vyučují děti od 3 let.

Více informací na

www.cerna-hora.cz

Dětský Milka park Lyžařský areál Horní Domky, Rokytnice n. J.

Dětský Milka park se nachází u stanice lanové dráhy Lysá hora. Děti se zde mohou naučit prvním základům lyžování nebo snowboardingu pod dohledem zkušených instruktorů. První krůčky na lyžích dětem usnadní pojízdný koberec pro úplné začátečníky. Pro ty úplně nejmenší nelyžaře je k dispozici dětské centrum, jehož pracovníci vaše děti rádi pohlídnou.

Více informací na

www.rokynice.com

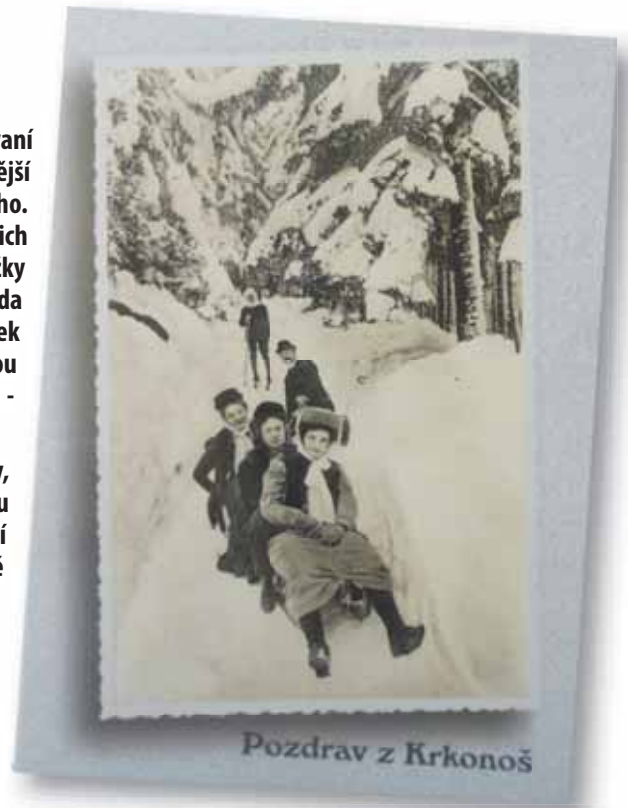
Z podkladů jednotlivých skiareálů.

První pohlednice odeslaná ze Sněžky

Pohlednice, coby obrazové upomínkové předměty, měly své předchůdce i v Krkonoších. Už ve 2. polovině 18. století zruční kreslíři i renomovaní umělci zachycovali nejvyšší české hory a pro stále vzrůstající okruh zájemců svá díla rozmnožovali různými grafickými technikami. Nejvýznamnější uměleckou dílnou Krkonoš bylo nakladatelství ve slezských Kowarech (Schmiedeburgu), které pracovalo nepřetržitě do počátků století dvacátého. Produkovalo mědirytiny, lepty a později ve velkých sériích i litografické obrázky. Od nich nebylo daleko k pohlednicím. Zatím nejstarší v našich zemích známá pohlednice nesla vyobrazení vrcholu Sněžky. Vše nasvědčuje tomu, že podnětem bylo otevření poštovní agentury na vrcholu Sněžky v roce 1872. Agentura byla stanicí císařské německé pošty a tehdejšímu poštmistru Friedrichu Sommerovi patřily jak pruská tak i česká bouda na Sněžce. Podle posledních poznatků byly odtud odeslány první pohlednice ve dnech 10. 7., 19. 7. a 24. 7. 1873. Další korespondenční lístek s vyobrazením vrcholu nejvyšší hory českých zemí má na adresní straně dopisnice s poštovním razítkem z 15. 7. 1874 v levém rohu nalepenou jemnou litografii o rozměrech 36x18 mm zachycující stavby na vrcholu Sněžky. S tímto korespondenčním lístkem se shoduje popis jiného exempláře - s datem razítka 28. 8. 1874. První pohlednice byly z nejvyššího vrcholu českých zemí odesílány běžně.

Sbírkový pohlednic nejspíše upozoruhodné svým počtem, ale šíří námětů, které vydavatele oslovily. Jsou to hlavně krkonošské hřebenové boudy, sbírkami dokumentované téměř beze zbytku. Následují skupiny bud, jejich části a jednotlivé objekty z nich. Za nimi nezůstávají pozadu přírodní motivy a scenérie – výhledy z krkonošských vrcholů, pohledy do údolí, na řeky, vodopády, skalní útvary na hřebenech a další přírodní pozoruhodnosti či zvláštnosti Krkonoš. Bohatství pohlednic podrobně zachycující partie Krkonoš je tak obrovské, že by z nich bylo jistě možné sestavit, alespoň pro některá období, obrazovou mapu celého pohoří.

Miloslav Bartoš

Sběratelská touha

- mnoha lidem vlastní, řadě ostatních nepochopitelná

Pohlednice sbírají stovky lidí. Málo komu z nich se ale podaří proměnit vášeň v živnost. Pan Leoš Erben z Jilemnice, majitel vydavatelství Gentiana, to životní štěstí má. Od dětství vnímal touhu sbírat hezké obrázky. Začal těmi nejmenšími – poštovními známkami. Prostřednictvím nich si začal uvědomovat, na jak zajímavé kartičky se známky lepily. Těmi kartičkami jsou samozřejmě pohlednice. Zájem o historii společně s kouzlem sdělení autora textu na pohlednici, s představou cesty odkud a kam byla adresována, za jakých okolností byla napsána a odeslána, imponoval a vyvrcholil ve sběratelskou vášeň.

Leoš Erben k tomu sám doplnil:

„Při vysokoškolském studiu v Praze jsem měl možnost chodit na filatelistické burzy. Tam občas někdo přinesl krabici s pohlednicemi. Objevil jsem kousky z mé rodné Jilemnice a okolních vesniček. Dalo se tehdy pořídit i několik kusů za 1 korunu a tak se začala moje sbírka rozrůstat.“

Ze sběratelské vášně a koníčku se zrodilo vydavatelství Gentiana. Podařený život je jistě ten, v němž se snoubí osobní zájem a práce. Je to tak i u vás?

Obsahuje vaše sbírka pohlednic už vše? Anebo jsou kousky, které vás ještě překvapí?

„Krkonoše na pohlednicích – to je nepřehledné množství materiálu a motivů, takže stále pátrám, objevuji a jsem překvapován. Dříve to byly antikvariáty, výměny s podobně „postiženými“ lidmi, sběratelská setkání a burzy. Hodně cenných kousků skončilo díky odsunu sudetských Němců a i díky vývozu a pašování starožitností v minulém půlstoletí do Německa v tamních antikvariátech. Tam jsem také rád jezdil a jezdím. Nejen kvůli materiálu samotnému, ale i kvůli u nás nevidané ochotě a solidnosti prodejců. Dnes nové kousky sháním hlavně na internetových aukcích.“

Jak probíhá nákup pohlednic na aukci po internetu?

„Je to vždy velká náhoda, která ale přejí připraveným. Takže například pokud někomu např. v Brazíli ležela v krabici 100 let pohlednice, kterou někomu z jeho předků poslal kdosi z Evropy z Krkonoš, má možnost ji světu nabídnout přes internet. Pokud mne zaujme a cena je přijatelná – při troše štěstí mi nepoškozená do několika dnů dorazí v dopise domů. Když internetové aukce začínaly, nebylo až zas tolik zájemců. V té době ale bylo hlavně v cizině mnoho prodejců, kteří nabízeli opravdu vzácné a zajímavé kousky. Svět se přes internet zcela otevřel. Dnes není problém na jakémkoliv vzdáleném místě na zeměkouli zboží, které si vyberete, zakoupit. Obchod pro sběratele je přes aukční servery na internetu optimální.“

bídnout přes internet. Pokud mne zaujme a cena je přijatelná – při troše štěstí mi nepoškozená do několika dnů dorazí v dopise domů. Když internetové aukce začínaly, nebylo až zas tolik zájemců. V té době ale bylo hlavně v cizině mnoho prodejců, kteří nabízeli opravdu vzácné a zajímavé kousky. Svět se přes internet zcela otevřel. Dnes není problém na jakémkoliv vzdáleném místě na zeměkouli zboží, které si vyberete, zakoupit. Obchod pro sběratele je přes aukční servery na internetu optimální.“

Díky internetu máte ve své sbírce nakoupené jednotlivosti anebo desítky kousků?

„V začátcích tohoto systému byla nabídka poměrně bohatá. Přibývalo toho hodně. Denně přišly tři čtyři dopisy, ve kterých byla jedna, ale také třeba až pět pohlednic. To moji sbírku velmi rozšířilo a obohatilo.“

Provází nákup přes internet nějaké příhody?

„Samozřejmě jich je velmi mnoho. Například předloni se mi podařilo přes aukční server eBay vydražit excelentní kousek od prodejce z Kodaně. Už se mi stalo, že pošta ztratila dopis s unikátním kouskem, který mi partner poslal rekomando poštou. Přišlo za něj jenom pojištění, což byla v porovnání se sběratelskou cenou směšná částka. Tak jsem nechtěl nechat nic náhodě a rozhodl jsem se zajet si pro pohlednici osobně. Nejprve jsem to chtěl spojit s rodným výletem do Dánska. Když jsem ale porovnal, jak náročná by byla cesta autem a trajektem a jak se dá dnes rychle a poměrně levně létat, bylo rozhodnuto. Ráno v 6 hodin jsem v Jilemnici vstal z postele. V 8 hodin jsem byl v Praze na letišti. V 11 hodin odlétal a za hodinu byl v Kodani. Ve 13 hodin jsem měl domluvenou schůzku s prodejcem v centru Kodaně, převzal jsem od něho kartičku papíru o velikosti 9x14cm a do 15 hodin jsme spolu procházeli kodaňské antikvariáty. V 17 hodin jsem odjel na letiště, v 18 odlétal. Ve 20 hodin jsem byl v Praze a ve 22 hodin v posteli v Jilemnici. Nejstarší dosud známá pohlednice Sněžky odeslaná 10. 7. 1873 se po téměř 140 letech vrátila do místa svého vzniku.“

Jak je to s oceňováním pohlednic?

„Sběratelské objekty, pokud na ně není katalog, jako např. u poštovních známek, mají tzv. cenu záliby. Cena je dána tím, pro kolik lidí by byla atraktivní, kolik lidí o ní má zájem. Je to tedy různé. Znamená to, že je někdo ochotný dát za něco tolik a tolik, aby to bylo jeho. Ovšem obchody na internetu jsou v podstatě spravedlivé, pokud prodejce navrhne cenu vysokou, tak neprodá, pokud nízkou, zájemci si ji přihazováním zvednou na tu reálnou.“

Pohlednice mají vysoce vypovídající schopnost, proč to tak je?

Od kupujících nejžádanější pohlednice.

„Krkonoše byly již před sto lety jedním z nejnavštěvovanějších míst ve střední Evropě. Vydavatelé pohlednic se předháněli, aby turistům nabídli atraktivní záběry. Byly vydány tisíce druhů pohlednic s nejrůznějšími motivy. Záběry přírody se střídají s pohledy na města, obce či jednotlivé domy, hotely, hostince. Pohlednice byly vydávány k důležitým událostem (lyžařské závody, výstavy, slavnosti...) i katastrofám (povodně, víchřice...). Velice atraktivní jsou i žertovné pohlednice a pro Krkonoše typické pohlednice s krakonošem. Vysbírat vše není možné. Já jsem se postupně soustředil na ty nejstarší kousky. Nejraději mám ty, které ještě ani jako pohlednice nevypadají. Je na nich vidět, jak se fenomén pohlednice vyvinul z jednoduchého korespondenčního lístku, kde lícová strana byla určena pro napsání adresy, známku a razítko příslušného poštovního úřadu a rubová pro sdělení. Výrobci pohlednic, resp. ti první, co se o to pokoušeli, bojovali s úředním šimlem, který zprvu nalepování či přitíštění obrázků zakazoval. Pak pozvolna a postupně povoloval, až se došlo cca v roce 1905 k dnešnímu pojetí pohlednice, tzn. celý líc pro obraz a rub dělený na místo pro adresu a místo pro sdělení.“

Charakterizujte svoji sbírku.

„Jedna část sbírky je místopis Krkonoš. Ten zachycuje proměny krajiny, objektů a i lidí v průběhu minulého století. Slouží mi jako podklad pro vydávání např. každoročních stolních kalendářů a různých publikací. Vyrábíme i zvětšeniny těchto pohlednic k výzdobě interiérů chalup, pensíonů a hotelů. Další část jsou pohlednice, které souvisí se vznikem a vývojem pohlednice od nejstarších exemplářů. Ty jsou nejen z Krkonoš, ale i z jiných částí Čech a ciziny. Mám ale ve sbírce i mnoho kousků, které se mi prostě jen líbí.“

V poslední době se setkávám s rostoucím zájmem o záběry z 50. a 60. let minulého století. Pohlednice z těchto let jsou charakteristické například kulatými karoseriemi aut a autobusů. Dost často se mi ale poslední dobou stává, že chataři chtějí staré obrázky. Pro mě je starý obrázek z přelomu století. Pro ně je starý obrázek právě z 50 – 60 let a la Homolkovi. Byli v té době mladí, do Krkonoš jezdili na tábořiště a ozdravné pobyty. Chtějí mít doma na zdi připomínku té doby, nebo chtějí udělat radost rodičům. Přelom století je pro ně právě. Pohlednicím z této doby jsem se zatím moc nevěnoval. I když je někde v krabicích mám, na zpracování ještě čekají.“

Máte pohlednici se zajímavou událostí?

„Desítky, stovky. To je na tom sbírání polednic to krásné, že nejcennější kusy nemusí být ty nejdražší. Mám radost i z kousku, který má i např. zajímavou informaci v textu napsaném odesílatelem nebo je z různých razítek, přepisů a nálepek poznat, jak krkolomnou cestu pohlednice od odesílatele k adresátovi absolvovala. Když se například podívám na pohlednici Jilemnice, kterou rodiče zaslali v roce 1916 v období první světové války svému synovi do zajetí do Srbska, nutí mě to zjistit více, projít dostupnou literaturu a dozvědět se o adresátovi více. Jak jsem nakonec zjistil, ten se sice konce války dočkal, ale v roce 1919 válečným zraněním nakonec podlehl. Každá pohlednice je tak v podstatě originál – zobrazením nebo sdělením. Pátrání je dobrodružné i tím, že máte pocit, že jste získal něco mimořádného, co ostatní nedokázali rozpoznat.“

Jak archivujete?

„Snažím se, aby se se sbírkou dalo co nejlépe pracovat, ale současně aby mne sbírka přežila, tzn. jednotlivé kusy jsou uchovávány v ochranných obalech z hmoty, která neobsahuje látky, které by mohly poškozovat jak barvy, tak i papír. Cennější kousky jsou ve speciálních albech firmy Lindner.“

Nemrzí vás, že zájem o pohlednice, resp. o jejich posílání, upadá?

„Z hlediska vydavatele je mi jasné, že už se nevrátí doba, která byla. Myslím si ale, že ruku v ruce s úbytkem posílaných pohlednic přibývá lidí, kteří si ji kupují na památku. Pohlednice byla vymyšlena proto, aby odesílatel obeslal přátele a známé: „Vzpomínám na Vás, jsem nyní tady a vypadá to tu tak a tak“. Nyní si turista pohlednici koupí spíše pro radost. Upevní si tak v paměti místo, které navštívil a možná by si ho z různých důvodů sám tak hezky nefotil.“

Marie Kubátová

Spisovatelka Marie Kubátová – autorka zabývající se regionální tematikou v krásné literatuře, byla v polovině roku 2012 oceněna za celoživotní literární dílo, ve kterém se zrcadlí život obyvatel Krkonoš. Obdržela Cenu ředitele Správy Krkonošského národního parku za rok 2011, na kterou ji nominovali sami obyvatelé krkonošského regionu. Svědčí to o tom, že si své paní spisovatelky a první dámy krkonošských „poudaček“ hluboce váží.

Osm desítek knih, pohádky zpracované rozhlasem i televizí, pět divadelních her, ale i další literární zastavení dávají náhled na život spisovatelky, do světa jejího dětství, rozvětvené rodiny, i do světa krkonošských lidí, jejichž starostem dovedla autorka vždy pozorně naslouchat. Patrně z pěkných životních chvil a setkání čerpala Marie Kubátová inspiraci pro svou pravidelnou ranní chvíli u psacího stolu. S námi si připomenula: Když se objevila na knižním trhu moje knížka o arcibábách, osobách, které se osudu nedaly, ozval se jeden čtenář: „A co dědkové? Těm žádný metál?“ Přihodil mi tím otázku, jestli dědkové stárnou jinak než babky. Inu, život vychoval babky k ženskému údělu, kde se pořád něco musí, byť to byly jen úkony tak všední, jako utřít prach, zalít kytky, postavit na bramboračku, ohlídat vnučku. Vybavila jsem si svého tatínka v dědečkovské roli. Přesun z Prahy, kde žil čínorodý život nakladatele do třiaosmdesáti let, do podkrkonošského Vrchlabí prožíval jako nemoc skrývanou tak, aby nikoho z okolí nebolela. Ráno natahoval své hodinky se slovy: „Člověk nesmí vypadnout z pořádku, protože život musí mít řád.“ Hodinky, kalendář, transistor, dalekohled a zeměpisný atlas si přivezl jako zavazadlo „nezbytné přenést přes řeku Rubikon jako do jiné krajiny“ kde bude žít. Když nařídil hodinky, podíval se dalekohledem k Žalému, který dominoval krajině v roli proroka počasí: „Žalý má čepičku z mlhy,“ řekl vnučkově. „Ty si taky vezmeš čepičku, až spolu půjdeme do parku pozdravit ptáčky.“ Kvůli strakapudovi, který k nám zavítal na okno, dali si děda s vnučkou pořídit krmítko a atlas ptáků.

V dědově kalendáři nebyly červeně zarámované neděle a svátky. Slavnostní červený rámeček dostal den, kdy mladší z vnuček pozdravil namísto „dobrý den“ slovy „li-lodendrron tulipifera, to je strom v parku a děda mě naučil říkat rrrr.“ Když se dědův životní prostor zmenšil na pár délkových metrů od okna ke křeslu, přišel ke slovu zeměpisný atlas. Tam děda ukazoval svému lékaři, odkud poslal pohlednici jeho syn. Synovu emigraci nazval důstojněji: „Tudy syn cestuje s mineralogickým kladívkem, neboť příroda nezná politickou mapu, nýbrž mapu hor a řek. Ctí zákony metalegeneze a tektoniky, čili zrod rudných žil.“ Když se pohlednice z mineralogických lokalit opozdily, řekl lékař: „Musíte posílat pohlednice z šuplíku znovu dokola, protože dědovi slabne zrak. Budu s ním dál hrát hru na filatelistu, protože starý člověk se potřebuje pořád na něco těšit.“

Já sama jsem se naučila znát nemoci ve všech podobách. Vždyť jako magistra farmacie jsem strávila v lékárně čtvrtstoletí. Povolání se otiskne do paměti. Kdybych měla hledat recept na choroby stáří, radil by mi otec přes práh bytí: „Za prvé, důchod neznamena nabytí svobody, jako že člověk už nikam nemusí. Bezbrhý svoboda je prázdnota odnikud nikam, proto mám nadále kalendář, hodinky, sleduji denní tisk. Když oči neslouží, ba ani spánek nepřichází, je mi společníkem ti-choukny transistor jako přítel, který si se mnou povídá tak, aby nikoho nerušil. Za druhé, na stáří si musí člověk strádat, už jak překlenuje padesátku. Nestřádat tam poklady, ale vzpomínky na pěkné chvíle, které mu život dal. Za třetí to chce cedník na ty vzpomínky, dobré si uchovat, horší ať vezme voda. Nač si sebou stěhovat do závěru života balast a zadělávat si na zlučivé kaménky a svému okolí přidělat starost. Máte jich moji milí až tak dost. Jestli mohou pomoci, tak nesmutním. Děkuji osudu, že vás mám a že jsme si i přes vzdálenost sedmera hor a devatero moří blízcí.“

Marie Kubátová

Cena je v podobě historicky prvního zobrazení Krkonoše z Hellwigovy mapy Slezska z roku 1561. Vyrobit ji jako drátěnou sošku Ladislav Šlechta z Harrachova. K výrobě jednoho Krkonoše je zapotřebí cca 30 metrů železného taženého tvárného měkkého žíhaného drátu. Práce na logem certifikovaném regionálním výrobku Krkonoše – originální produkt® zabere více než 30 hodin. Dalšími laureáty, kteří přispěli rozvoji Krkonoše a povědomí o našich horách byli významní lesnický odborník, spisovatel a publicista Theodor Lokvenc, fotograf Jiří Havel a lesník, bývalý ředitel Správy KRNAP Oldřich Lábek, in memoriam.

40 let od vzniku Folklorního souboru Špindleráček Špindlerův Mlýn

Zpívat a tančit celým srdcem, rozdávat radost příznivcům lidové písničky to bylo a je krédo bývalých i současných Špindleráček.

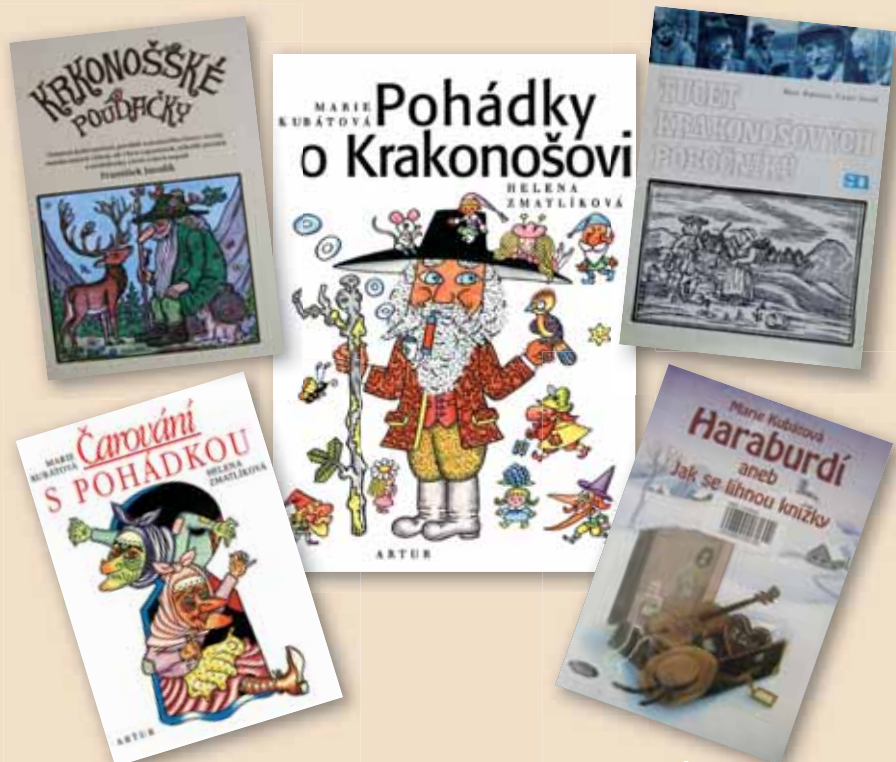
FS Špindleráček vznikl ze vzpomínek Jany a Františka Tauchmanových na krásná léta prožitá ve vrchlabských národopisných souborech „Krkonoš“ a Hořec“. Záměrem bylo rozvíjet tvořivou kulturní činnost dětí v prostředí s výlučným zaměřením na sport a citově je připoutat k místu, kde se většinou narodily.

V roce 1972 se poprvé představil veřejnosti 14-členný pěvecko-taneční kroužek žáků ZŠ ve Špindlerově Mlýně. Ještě beze jména, ve vypůjčených sukňích a halenkách, za klavírního doprovodu, ale s velkým nadšením. Malý vandrovník se pytlou veselých i smutných písniček vypravěl o životě lidí, kteří znali devatero řemesel a desátou bídu. A tak „Krkonošské písničky“, jejichž autorkou byla Marie Kubátová, začaly putovat po nejbližším okolí.

Léta ubíhala. Odcházel i přicházel noví tanečníci, zpěváci a vypravěči, přibývalo materiálních starostí. Vznikaly nové programové bloky, úspěšné i méně úspěšné. V roce 1980 začala se souborem spolupracovat lidová muzika dospělých šenců.

Za dobu své existence předvedl FS Špindleráček téměř 1000 vystoupení při různých kulturních – společenských akcích a festivalech v ČR i v mnoha zemích Evropy. Několikrát Špindleráček zpívali, vypravěli a tančili v pořadech Čs. rozhlasu a Čs. televize. Soubor Špindleráček se zabývá folklorem Krkonoše a Podkrkonoší. Čerpá z materiálů krajo- vých spisovatelů – Marie Kubátové, Jaromíra Horáčka, Jana Buchara, ze sběratelské činnosti Pavla Krejčího, Amálie Kutinové a J. V. Kratochvíla. Se souborem spolupracovala spisovatelka Marie Kubátová a hudební skladatel Jan Dumeck, který je autorem hudebních úprav.

Uměleckými a organizačními vedoucími, autory choreografií a dramaturgy jsou od založení souboru Jana a František Tauchmanovi, vedoucím lidové muziky Milan Petrák. Zřizovatelem souboru je Klub přátel folklorního souboru Špindleráček Šp. Mlýn. Ke 40. výročí vzniku si FS Špindleráček nadělal DVD, na kterém spolupracoval Jaroslav Hloušek.

Četnické vzpomínky Františka Fary

„Vzpomínky Františka Fary“, bývalého příslušníka československého četnictva, jsou vzácným svědectvím o službě v elitním bezpečnostním sboru, jehož hlavním úkolem bylo potírání kriminality a ochrana státního zřízení před působením nedemokratických sil. Díky poutavému vyprávění můžeme sledovat nástup mladého četníka na zkoušku k pohotovostnímu oddílu v poněmeckém pohraničí v roce 1933, následnou rezortní službu s drobnými kriminálními případy vrchlabské četnické stanice i přípravu k obraně republiky v jednotce Stráže obrany státu v roce 1938.

Z knihy Františka Fary vyjímáme: „Po skončení školy jsme byli odveleni k četnickým pohotovostním oddílům v pohraničí. Já byl přidělen do Trutnova. Když jsme nastoupili do učebny, velitelé nás po vzájemném představení seznámili s programem učení. Jaká bude naše služba a jaký je její účel. Měli jsme se pohybovat po celém poněmčném pohraničí okresu Trutnov a přilehlých okrajových úsecích sousedních okresů, zejména po státních hranicích. Od Náchodu po Harrachov, tedy prakticky po celých Krkonoších. Na přepravu jsme měli autokar, do kterého se vešla čtyřčlenná hlídka, velitel a řidič. Většina z nás v Krkonoších nikdy nebyla, a tak se nám služba zamlouvala. Nejčastěji jsme jezdili do úseku středních Krkonoš – kupříkladu trasa Trutnov, Bernartice, Žadčív, Svoboda, Janské Lázně, Vrchlabí, Špindlerův Mlýn, Špindlerova bouda. Část úseku jsme vždy prošli pěšky a tak služba vyšla často na celý den. Někdy jsme chodili na pochůzky i v noci.“

„Stalo se v zimě 1934. Tehdy v horách nebyly tak dokonale organizovány záchranné akce, jako je tomu nyní. Jednoho dne konala hlídka našeho četnického pohotovostního oddílu svou službu v prostorách státních hranic. Na obchůzce jsme byli stíže- ni prudkou bouří, nebo jak jí v horách říkají „fuke- ři“. Jen s velkou námahou, utmácení a celí prokře- hli jsme se dostali dolů do Pece, kde jsme se těšili, jak si odpočinem a ohřejeme se na místní četnic- ké stanici. Ale jen jsme přišli, hned jsme byli přiví- tání sdělením, že se nevrátil ze své horské túry syn jednoho ministra. Že byl asi překvapen sněhovou bouří a že jsou obavy, aby nezahynul. Všude, kam bylo možno, bylo již telefonováno, ale po ztrac- nem nikde ani slechu. A proto je nutné ihned ode- jít zpět do hor do předpokládaného prostoru na pá- trání po ztraceném a v případě nalezení dopravit ho do bezpečí a učinit vše potřebné a možné k jeho zá- chráně. Radost jsme z toho neměli. Vždyť jsme úna- vou sotva stáli na nohou, ale služba je služba a roz- kaz se musí uposlechnout. Počasí bylo, jak se říká „že by psa nevyhnal“, ale nic platno, museli jsme jít. A tak jsme se v té sibíři s vypětím všech sil a energie v pravém slova smyslu probíjeli od boudy k boudě, zejména tam, kde nebyl telefon, a pátrali po zmi- zelém. Z bud, kde telefon byl, jsme hlásili na stani- ci negativní výsledek pátrání. Až při jednom tako- věm hlášení nám stanice sdělila, že pohřešovaný byl nalezen jinou hlídkou v jedné boudě, kde se s ně- kolika podařenými kumpány ve veselé zábavě klid- ně bavil. Že by měl podat zprávu do svého bydliště, ho ani nenapadlo. A tak zatímco on se vesele v pří- jemně vytopené místnosti bavil, řada hlídek se vy- čerpaných námahou a ohrožených sněhovou bou- ří ploužila po horách, aby ho mohla v případné ne- bezpečí zachránit.“

Četnická stanice a služba v terénu

Služba u četnického pohotovostního oddílu trva- la do konce ledna 1935. Od 28. února jsem byl při- dělen na četnickou stanici ve Vrchlabí, kde už nasta- la pravá bezpečnostní služba. Vrchlabí bylo tehdy okresním městem. Tam jsem zažil mnoho nejru- nějších příjemných, ale i méně příjemných příhod. Četnická stanice byla umístěna v horním poschodí poštovního úřadu spolu s okresním velitelstvím čet- nictva. Měla čtyři místnosti – jednu ubytovací, kde bydleli svobodní četníci, jednu místnost pro muž- stvo, jednu jako kancelář velitele stanice a jednu místnost měl velitel okresu. Posádku tvořilo šest čet- níků – velitel vrchní strážmistr, praporčík (zástup- ce velitele), dva státní strážmistři a dva strážmis- tří. Jako četník začátečník jsem dostával od velitele čtyři úkoly měsíčně, kdy jsem měl vypracovat trest- ní oznámení k soudu. Měli jsme vytištěné knížečky s učivem na každý měsíc v roce, kde byly paragrafy z trestního zákona, ze zákona o četnictvu a četnické služební instrukce. Ty jsme museli odříkat z paměti. Kromě obvyklé učební látky na měsíc jsme provádě- li vojenské cviky se zbraněmi, zejména šavlí a šerm bodákem. Kromě rezortní bezpečnostní služby jsme vyřizovali i další požadavky okresního úřadu, žebra- čenky, zjišťovali majetkové poměry osob žádajících o vydání poukázek na chleba a státní podporu v ne- zaměstnanosti. Do služby v terénu jsme chodili vy- zbrojeni puškou, bodákem, šavlí a obuškem. Měli jsme služební knížky, v nichž byla předepsána celá túra s jednotlivými místy, která jsme měli navštívit, zapsat čas, kdy jsme tam byli, a jméno osoby, se kte- rou jsme tam mluvili. Na stanici jsme vedli evidenci hledaných osob z obvodu stanice a další agendu. Již na počátku mé služby v četnictvu stoupala podvrta- ná a protistátní činnost československých Němců. Začínaly se vylepovat německé plakáty, jimiž bylo polepeno celé pohraničí. Němci žádali stále větší ústupky čs. vlády. Po jejich splnění nebo kompro- misu žádali další. Henlein jezdil po celém pohraničí v autě s rozbitými skly a potlučenou karoserií, že prý mu to poškodili násilníci Česi. Kromě toho nás vel- mi zaměstnávaly drobné krádeže králíků, slepic, hus a kachen a také krádeže kol nebo věcí malých hod- not. Přes toto zaneprázdnění jsme úspěšně zvládli i mnohé kriminální případy.

Částečná mobilizace

Na jaře 1938 přišla 21. května na četnickou stanici

tajná zpráva „Provedte ihned tajný rozkaz číslo. . .“ a to byl konec mírových časů. Otevřely se bedny s tajnými instrukcemi a vybavením, zbraněmi a uni- formami. Byl tam také jmenový seznam několika spolehlivých českých vojáků v záloze z Vrchlabí, kteří měli ihned nastoupit k službě v oddílu SOS – Strážě obrany státu. Okamžitě jsme šli záložníky uvědomit. Někteří již spali, nebo byli u svých známých, nebo v hostincích. Ale ještě týž večer jsme je sehnali, při- vedli na stanici. Každý dostal vojenskou unifor- mu, pušku s náboji a granáty. A pozdě v noci jsme celé naše družstvo – četníci, členové finanční stráže a vojenské posily odjeli do Špindlerova Mlýna. Od- tud jsme pokračovali pěšky údolím Bílého Labe k Luční boudě, odtud směrem k Malému Šišáku, k Scharfově boudě. Tehdy bylo na hřebenech ješ- tě mnoho sněhu a k tomu velká mlha, takže ces- ta byla únavná. Dorazili jsme na určené stanoviště družstva brzy za svítání. Scharfova bouda byla teh- dy neobydlena. Byla to vlastně jen salaš pro krávy a s malou světničkou pro pastýře. Ale bylo tam dost sena, prostor také dost velký, tak jsme se tam roz- ložili. Velitel vyslal po zaujetí pozice dvě dvoučlen- né hlídky na stanoviště sousedního družstva SOS, na Výrovku a Špindlerovou boudu. Já jsem ze služ- by v pohotovostním oddíle znal cestu dobře a tak jsem šel s jedním financem směrem na Špindlerov- ku. Hluboký sníh a velká mlha zapříčinily, že jsme se v terénu špatně orientovali. Po nějakém tom tápá- ní jsme konečně došli a nahlásili telefonicky zauje- tí našeho stanoviště. A tak se rozběhlo naše hlídko- vání po hranicích.

Na druhé straně hranice hlídkovaly dvoučlenné hlíd- ky německého četnictva. Ti viděli výborně na Schar- fovu boudu a měli nás jako na dlani, neboť k bou- dě byl svah, zatímco my jsme do kopečka za hra- nice neviděli nic. V případě konfliktu bychom tedy byli vydáni bez možnosti obrany útočníkům napo- spas. Nebylo kam uniknout, protože směrem k Lu- ční boudě byl otevřený terén z německé strany plně ovládan a pod námi byla hluboká neschůdná rokli- na údolí Bílého Labe. Jedinou možnou ochranu ský- тала Rennerova bouda na druhé straně rokliny ne- daleko Kozích hřbetů, po jejichž od hranic odvrá- cem svahu vedla cesta ze Špindlu. Tam se naskýta- la možnost ubytování i stravování. U boudy byl velký seník, který byl někdy využíván jako hromadná tu- ristická ubytovna. Každý z nás dostal dvě starší pro- šívané přikrývky, jednu pod sebe a jednu na přikrýtí. Ubytování bylo tedy šťastně vyřešeno.

Na hlídky jsme chodili po hranicích, až na Sněžku

i k Malému Šišáku. Při setkání s německými četní- ky jsme někdy poklábosili nebo i šli kousek společ- ně. Nejčastěji jsme se sešli na Sněžce. My jsme cho- dili v plné zbroji s puškou, oni jen s pistolí.

Zahraniční tisk hodnotil obsazení našich hranic kladně. Bylo to po obsazení tzv. „anšlusu“ Rakouska Německem. Noviny psaly, že se Němci chystali také k „anšlusu“ ČSR, ale že stačili říct jen „an“ a „šlus“ že řekli už Češi. Náš hlavní úkol spočíval ve střezení hra- nic, nedovolit jejich přechod nežádoucím osobám a v případě nebezpečí vyhlásit poplach a vést boj na zdrženou, aby mohlo vojsko nastoupit k obraně vlasti. Zpočátku byla služba poměrně klidná, i když na hřebeni panoval čilý stavební ruch, práce na be- tonových bunkrech – řopících – v okolí Luční boudy pilně pokračovaly. Jednoho dne jsme viděli, že ně- mečtí četníci místo pistolí nosí pušky jako my. Od té doby se s námi už nestýkali, měli to zakázáno.

Po zářijové mobilizaci nastoupilo do Krkonoš čl. vojsko, hlavně hraničářský prapor 2. Kasárna měli na boudě Výrovka a měli v postavení nad Výrov- kou i malá horská děla. A rázem bylo po klidu v Kr- konoších i celém pohraničí. Vojsko ale nemělo až na hranice přístup, a my proto hlídkovali se zvýšenou ostražitostí dále i v noci. Jednoho dne se všechen personál Luční boudy, která byla na samých hrani- cích, přesunul i s kravami přes státní hranici. Totéž současně učinil i personál Rennerovy boudy. Od té doby příslušníci „Freikorps“ (Němci branného věku, kteří neuposlechli povolávací rozkazy, prchali z Ně- mecka a vytvářeli sudetské legie) každý večer po setmění neustále střídali přes státní hranice k naše- mu postavení. Za jednoho mlhavého dne se od Lu- ční boudy šířila záře, a když se mlha rozptýlila a obje- vila se naplno záře plamenů, zazněly výkřiky „Luční bouda hoří“. Požár boudy, která měla kapacitu uby- tování 300 osob, netrval dlouho. Nebyla síla ho uha- sit, vše lehlo popelem. Vědomi si nebezpečí, které nám hrozilo, vykopali jsme nad Rennerovkou „ze- mljanku“ pro celé družstvo. Stěny jsme přikryli prk- ны, z dalších prken, kterých bylo u boudy dost, jsme udělali palandy na spaní. Vykopanou zem navršili jako ochranný val proti střelbě. Strop přikryli trámkami a fošnami a rozházeli hlínu a drny. Netrvalo dlouho a padla krutá mlha. A zase bylo vidět zář a za chvíli už zase šlehal plameny. Tentokrát lehla popelem Rennerova bouda. Luční bouda byla za války znovu postavena válečnými zajatci. Rennerovka už obno- vena nebyla.

Téměř každý den se vynořilo z podhůří Hirschber-

gu (nynější Jelení Góry) letadlo, které zřejmě foto- grafovalo nejen stavby bunkrů, ale i obranné pozí- ce, které zaujalo vojsko. Ted už nikdo nepochyboval o tom, že dojde k válce. Přepady oddělení finanční stráže a četnických stanic, zájímání jejich příslušní- ků a odvlékání do Německa byly po celé hranici na denním pořádku.

Jednoho dne bylo přepadeno družstvo SOS na Po- mezních Boudách (Horní Malá Úpa), ubytované na celnici u samých hranic. Bylo zraněno několik členů čtyř SOS, jeden četník byl zabit. Byli i další inciden- ty. Na konci září vše vyvrcholilo. Pánové Runciman a Chamberlein, Angličané, kteří byli určeni jako vy- jednavací s Hitlerem v Mnichově, se dohodli, že tzv. Sudety budou připojeny k Německu. Byla určena demarkační čára, kde budou nové hranice zmra- čeného Československa. Určili termín, kdy dojde ke stažení našeho vojska. Diplomatičtí úsilí preziden- ta Beneše bylo marné. Pan Chamberlein po návra- tu do Anglie sice prohlásil, že „světový mír byl za- chráněn“. Češi byli ale zradou roztrpčeni. Začal od- sun vojska z pohraničí. Už ne se zpěvem, jako když rukovali, ale smutní, s hlavami skloněnými, zlome- ní, se vraceli vojáci zpět.

Když byly sporné otázky o vytyčení demarkační čáry urovnány, náš další pobyt na hranicích nebyl nutný. Stráž obrany státu – SOS – byla zrušena a rozpuště- na a její příslušníci odkomandováni na jiná pracoviš- tě. Příslušníci četnictva, jejich základní stanice byly v důsledku zboru pohraničí zrušeny a zanikly, byli přemístěni na četnické stanice na území zmrače- ného zbytku ČSR.

Ozývaly se hlasy, že Beneš a generál Syrový nemě- li ustupovat, ale bojovat. Dnes vidím, že Beneš byl prozíravý. Bylo by to gesto, kdybychom bojovali, ale za jakou cenu. Z republiky by zbyly jen trosky, ná- rodek vyhlazen. Vždyť nakonec více než my byly po- škoveny Anglie a Francie. Francie i vzdor mohutné- mu opevnění Maginotovy linie byla sražena na ko- lena. Polsko bylo zničeno a rozvráceno. I ostatní ev- ropské státy, které se ničím neprovinily, byly Ně- meckem napadeny a poničeny.

Četnictvo předválečné Československé republi- ky bylo vojensky organizovaným bezpečnostním sborem, který podle platných zákonných předpisů a podle nařízení příslušných státních orgánů udržo- val veřejný pořádek a bezpečnost. S policisty tvořili první obranný sled v blízkosti hranic, většinou dale- ko před hlavním obranným postavením čs. armády.

Služba v četnickém sboru byla prestižní záležitostí. Velký důraz byl kladen na chování a celkové vystu- pování četníků. Platila pro ně různá omezení, např. od roku 1927 zákaz činnosti v politických stranách a zbavení volebního práva z důvodů zamezení ovliv- ňování a využívání bezpečnostního aparátu někte- rou z politických stran. Po obsazení Čech a Mora- vy německou armádou v březnu 1939 se četnický sbor stal, až na několik kariéristů, součástí okupač- ní správy. Příslušníci četnictva se zapojili v průbě- hu války buď přímo do boje, nebo vykonávali služ- bu formou pasivní rezistence. Krátce po osvobození byl četnický sbor přetransformován ve Sbor národní bezpečnosti, ve kterém měla stále větší vliv komu- nistická strana. Zánik apolitického četnického sboru byl jedním z prvních signálů nástupu další – tento- krát rudé – totality.

František Fara

Fara a Daňkovský ve Špindlerově Mlýně.

Pochůzky příslušníků četnického pohotovostního oddílu byly koná- ny bez ohledu na roční období a horské klima.

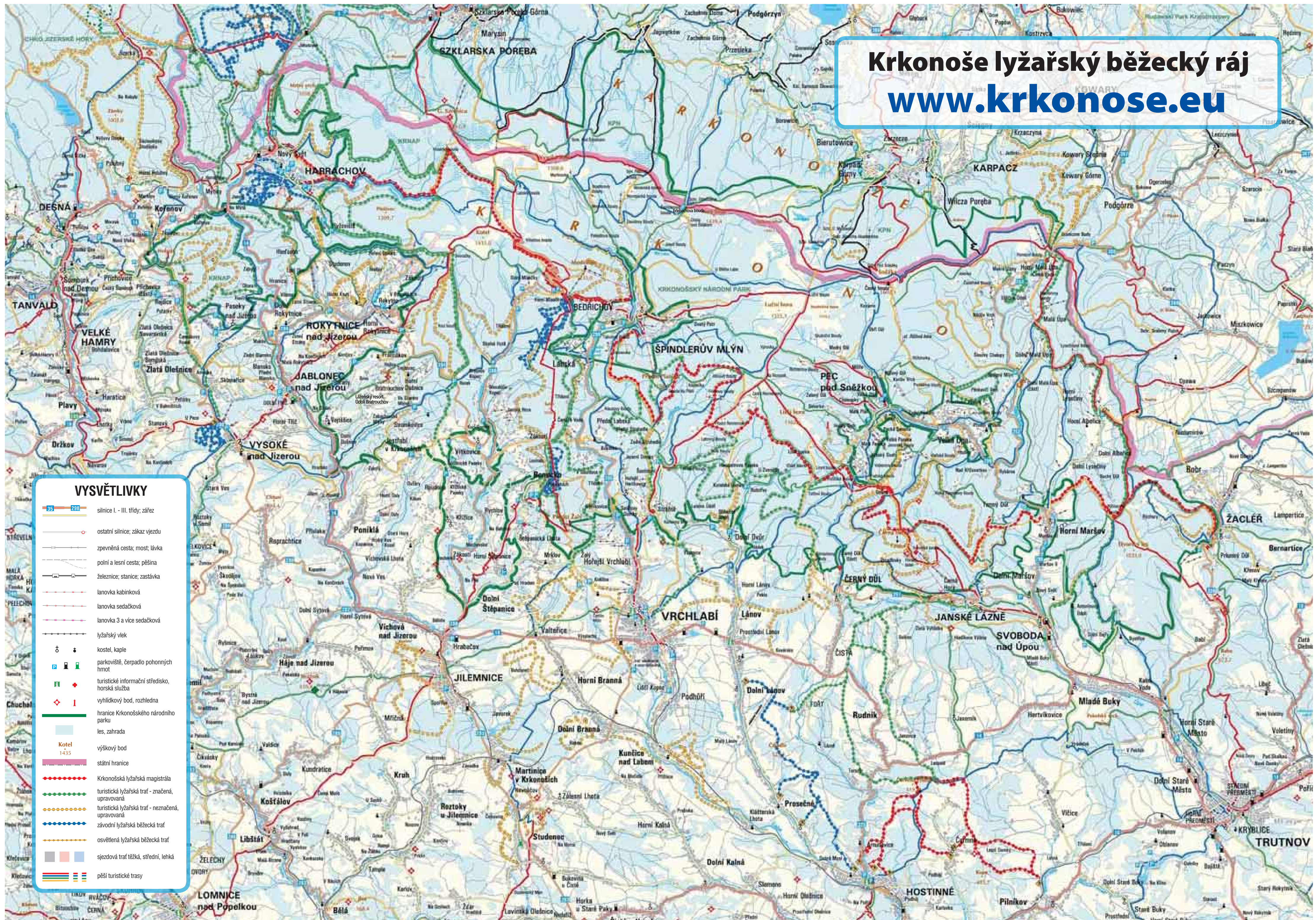
Vzácný snímek ze srpna 1934 zachycuje poměry na česko-německé hranici před př- chodem nacismu. O pouhé čtyři roky později německá rozpínavost změnila také ten- to malebný kout Krkonoš v bitevní pole. Před původní Luční boudou stojí její spolu- majitel Eugen Bonsch, strážmistr J. Kovář z čl. četnické stanice na Výrovce, Ober- meister Deywitz- okresní velitelství říšskoněmeckého četnictva v Hirschbergu a Hauptwachtmeister Paul Milke z německé četnické stanice na Sněžce.

Krkonoše lyžařský běžecký ráj

www.krkonose.eu

VYSVĚTLIVKY

- 36 299 silnice I. - III. třídy; zářez
- o — ostatní silnice; zákaz vjezdu
- z — zpevněná cesta; most; lávka
- p — polní a lesní cesta; pěšina
- ž — železnice; stanice; zastávka
- l — lanovka kabinková
- s — lanovka sedačková
- 3 — lanovka 3 a více sedačková
- v — lyžařský vleč
- k — kostel, kaple
- p — parkoviště, čerpadlo pohonných hmot
- i — turistické informační středisko, horská služba
- v — vyhlídkový bod, rozhledna
- h — hranice Krkonošského národního parku
- z — les, zahrada
- v — výškový bod
- s — státní hranice
- K — Krkonošská lyžařská magistrála
- z — turistická lyžařská trať - značená, upravovaná
- n — turistická lyžařská trať - neznačená, upravovaná
- b — závodní lyžařská běžecká trať
- o — osvětlená lyžařská běžecká trať
- t — sjezdová trať těžká, střední, lehká
- p — pěší turistické trasy

Už jste byli nuceni identifikovat svoji pozici podle „traumatologického bodu“?

Že nevíte, oč se jedná? Najdete je v krkonošském terénu.

Traumatologické body jsou tedy vlastně důležité křižovatky, označené cedulkou s tísňovými telefonními čísly a unikátním kódem, který se skládá z písmena a číslice. Když se turista dostane do potíží, v případě úrazu či nehody, pak stačí jednoduše operátorovi na tísňové lince oznámit kód. Záchranáři jednoznačně vědí, kde se dotyčný nachází.

K instalaci traumatologických bodů do krajiny předcházelo zmapování rozmanitého horského terénu tak, aby všechny složky

Integrovaného záchranného systému mohly v případě potřeby pracovat se stejnými podklady a mohl vzniknout zásahový plán. Během realizace projektu bylo provedeno ma-

pování území, získaná data byla zpracována a z nich vytvořena geoprostorová vrstva v systému GIS, která obsahuje všechny uvedené důležité informace.

Přestože se nyní můžete v horské krajině cítit bezpeční, nikdy si s sebou nezapomeňte vzít nabitý mobilní telefon a do batohu termosku s horkým čajem. Vyplatí se někomu známému nahlásit předpokládaný čas vašeho návratu a také směr, kterým se vydáváte.

Pokud se vám někdy přihodilo, že jste si na horách spletli cestu, nebo trochu zabloudili, jistě ještě nyní cítíte ten nepříjemný pocit nejistoty. Venku se stmívá, chumelenice neustává, vítr bičuje tvář, polévá vás studený pot, je vám chladno po celém těle a prsty v rukavicích jsou ztuhlé. A co horšího, vidina teplého pokoje a horkého čaje v nedohlednu. Situace, která je ve městě vcelku lehce řešitelná. Na horách už to tak jednoduché není. A hlavně, stát se to může komukoliv. Vždyť počasí je nevyzpytatelné a rychle se mění.

Horští záchranáři v Krkonoších jsou si této skutečnosti moc dobře vědomi. Právě proto ve spolupráci s pracovníky Správy Krkonošského národního par-

ku instalovali na významné křižovatky v horách cedulky, které nesou unikátní písmeno – číselný kód. Je nazván traumatologickým bodem. Usnadní záchranářům lokalizaci návštěvníka hor v nesnázích. Na území Krkonošského národního parku jich bude umístěno celkem 160.

„Aktivita navazuje na projekty Bezpečné Krkonoše a Bezpečné Krkonoše II. Kolegové z Horské služby proškolili pracovníky Správy KRNP v oblasti poskytování první pomoci na horách. Projekt Bezpečné Krkonoše pomohl vytvořit Záchraný plán Krkonošského národního parku a na něj navazující síť traumatologických bodů,“ uvedl Aleš Mego, garant projektu.

„Krkonoše dosud postrádaly jednotný systém traumatologických bodů, jaký například mají v Českém Švýcarsku nebo v Podjíví. Proto jsme ve spolupráci se složkami Integrovaného záchranného systému a Horskou službou Krkonoše vytipovali vhodná místa jako traumatologické body, které jsou osázeny cedulkami. Podobají se turistickým směrovkám. Kód na každé z nich koresponduje se značenými turistickými cestami. Díky tomu, že mají všechny složky IZS a HS stejné podklady, dostane se pomoc v případě mimořádné události na místo v co nejkratším čase,“ vysvětlil Aleš Mego.

Muttichovy grafické symboly

Soubor tří desítek symbolů tzv. němých značek vás při extrémních meteorologických podmínkách spolu s tyčovým trasováním dobře zorientuje a dovede k vašemu cíli.

U jejich zrodu stál akademický malíř Kamil Vlastimil Muttich (1873–1924). Často pobýval ve Vysochem nad Jizerou a rád lyžoval. Jeho němé značky ze silného plechu byly poprvé vyvěšeny na nejexponovanějších místech hor od Harrachova až po Janské Lázně v zimě 1923/24. Osvědčily se. V podobě červených piktogramů vhodně a účelně doplňují klasické turistické značky. Rozeznáte je i při nízkých teplotách, silném větru a velké vlhkosti vzduchu. Nezakryje je totiž ani hustá námraza. Jsou srozumitelné.

Až v zimě pojedete na běžkách nebo půjdete sněhem kolem některé z nich, zkuste si připomenout, co má podle pana Mutticha vyjadřovat. Hvězdička pro obec Harrachov – Nový svět má připomínat odlesk křišťálu z tamních proslulých sklárů. Kříž jako křižovatka cest označuje Špindlerův Mlýn. Lehce vysvětlitelné jsou iniciálové značky hřebenových

bud: D – Dvoračky, K – Klínové boudy, P – Petrovka, M – Martinovka, apod. Výmluvný je symbol pro Hrnčířské boudy – hrníček. Na první pohled ale není jasné, proč pro Černou boudu na Černé hoře Muttich zvolil kosočtverec. Uvědomíme-li si, že se původně jmenovala Na Černé pasece, pak je jasné, že vystihuje vymezený prostor paseky, později luční enklávy. Kuriózní je osud značky Luční boudy. Abychom jej pochopili, musíme začít u symbolu pro Hřeben – tedy u plného trojúhelníku a u Sněžky – obrysu trojúhelníku. Značka pro Luční boudu totiž původně vypadala tak jako trojúhelník, ovšem umístěný na rovné čáře a měla vystihovat Bílou louku a boudu na ní stojící. Jenže obalená námrazou vypadala podobně jako symbol pro Hřeben a pokud by si někdo ve špatném počasí značky spletl, mohlo to mít i velmi nepříjemné důsledky. Proto byl symbol pro Luční boudu otočen o 180°.

Soutěž Hrajte s námi o ceny

Vážení čtenáři, připravili jsme pro Vás další soutěž o ceny. Stačí, když správně zodpovíte následujících pět otázek a písemné odpovědi nám zašlete.

Otázky:

1. Ve kterých letech a kde byla poprvé vyrobena řiditelná lyže „SENSAT“?
2. Ve kterém roce shořela Petrova bouda?
3. Které datum je v Krkonoších připomínkou Dne Horské služby?
4. Před kolika lety vznikl FS Špindleráček?
5. Co jsou traumatologické body?

Ceny:

- 1.cena: Víkendový pobyt v Centru Babylon v Hotelu **** Babylon, Liberec. www.babylonliberec.cz
- 2.cena: Hříběčková mozaika 1930 – dřevěná stolní hra z limitované retro kolekce firmy Schowanek, věnuje Detoa Albrechtice s.r.o., Jiřetín pod Bukovou. www.detoa.cz
- 3.cena: termohrnek „Krkonoše – hory zážitků“. www.krkonoše.eu

4.cena: Tričko s potiskem – logo Krkonoše, věnuje Krkonoše – svazek města obcí. www.krkonoše.eu

5.cena: stolní kalendář událostí na roky 2013 a 2014. www.krkonoše.eu

6.cena: „Sborník epigramů 2011“ vydaný u příležitosti 190. výročí narození a 160 let od deportace Karla Havlíčka Borovského, věnuje: Územní sdružení Syndikátu novinářů Vysočina se sídlem v Havlíčkově Brodě. E-mail: Syndikat.vysocina@volny.cz

Budeme rádi, pokud ke svým odpovědím připojíte hodnocení turistických novin Krkonošská sezona, případně zkušenosti z vašeho pobytu v Krkonoších.

Uzávěrka:

31. května 2013.

Losování výherců:

Červen 2013.

Odpovědi, s názvem „Čtenářská soutěž o ceny“, prosím, adresujte:

Regionální turistické informační centrum Krkonoše

Krkonošská 8, 543 01 Vrchlabí, ČR, nebo na e-mail: info@krkonoše.eu www.krkonoše.eu

Na otázky z předešlého vydání:

1. Kolik synů skokanů se narodilo v rodině Balcarových?, 2. Ve kterém roce se stal ski-alpinismus součástí horolezectví?, 3. Kolik vážila nájezdová věž mamutího můstku v Harrachově?, 4. Kolik let prožil Erich Fuchs v Krkonoších?, 5. Kolik let uteklo od natočení komedie století „S tebou mě baví svět“?

Správné odpověděli a vylosováni byli:

Alfred Preisner, Frankfurt (Main), Božena Divišková, Plzeň, Mieczysław Suchta, Jelenia Góra, Polska, Jan Vacek, Vysoké Mýto, Radek Zlka, Nučice, Ivo Bayer, Blůvce v ČR. Výhercům byly předány ceny: Víkendový pobyt OREA Hotel VITAL Sklář, Harrachov, Kitl Šláftruňk – medicínální víno, porcelánové kořenky, z Info – Flora Benec, Hobby set – ozdoby na vánoční stromček z firmy Rautis Poniklá, tričko s potiskem věnovaný Svazkem Krkonoš, deštník, věnovaný Regionálním turistickým informačním centrem Krkonoše se sídlem ve Vrchlabí.